

Dissertatio ... de febre pestilente.

Contributors

Harkin, Michael.
University of Glasgow. Library

Publication/Creation

Glasgow, 1820.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/em8q46gz>

Provider

University of Glasgow

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The University of Glasgow Library. The original may be consulted at The University of Glasgow Library. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Medical Library

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

FEBRE PESTILENTE;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,

GULIELMI TAYLOR, S. S. T. P.

ACADEMIÆ GLASGUENSIS PRÆFECTI;

NECNON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU, ET

NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

MICHAEL HARKIN,

HIBERNUS,

SOC. COL. REG. CHIR. ET SOCIET. PHAR. LOND.

Die 1mo Februarii, hora locoque solitis.

Nè gia fù sonno il suo queto, e soave:

Ma fù Stupor

Non men che morte sia, profondo, e grave.

E riposo dormendo anco non have:

Gierusalemme lib. cant. viii.

Nec poterat quisquam reperiri, quem neque morbus

Nec mors, nec luctus tentaret tempore tali.

Lucret. lib. vi.

GLASGUÆ:

EXCUDEBANT J. GRAHAM AND CO.

1820.

c

DISSERTATIO ANATOMICA

IN ANATOMIA

DE

FIBRIS PULMONARIIS;

AVCTORE

WILLIAMO WILSON

ET SOCIETATE REGIA ANATOMICA

GUILIELMO WILSON, M.D.

ACADEMIAE ANATOMICAE

MEMBRUM

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

IN ANATOMIA

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

MICHAELI WILSON

ACADEMIAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

ACADEMIAE ANATOMICAE

GLASGOW:

WILSON & WILSON

1830

HONORATISSIMO
CAROLO JOANNI GARDINER,
COMITI DE BLESINTON,
&c. &c. &c.
VIRO NON MINUS NOBILITATE,
QUAM
EXCULTI INGENII DOTIBUS PRÆCLARO :
HANC DISSERTATIONEM INAUGURALEM,
PRIMITIAS EXPERIENTIÆ SUÆ
DE FEBRE PESTILENTE,
EJUS SUB TUTELA
PAUPERIBUS FELICITER DEPULSA NOSTRATIBUS ;
SUMMA CUM OBSERVANTIA
GRATOQUE ANIMO
DICAT
AUCTOR.

UNIVERSITY OF CHICAGO

CAROLUS JOHANNES GALLIENUS

COMITIS DE BURGUNDIA

1522

DE REBUS NOSTRIS

LIBER

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DE REBUS NOSTRIS

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

FEBRE PESTILENTE,

QUÆ ANNO 1817,

IN HIBERNIA GRASSATA EST.

PROCEMIUM.

OMNIBUS ævis, sed præcipuè antiquioribus, Febris Pestilens multis sub nominibus, totas regiones depopulavit. Vix ulla terra dirissimam hanc cladem evasit. Non solum medici, sed etiam historici atque poetæ, strages ejus crudeles commemoraverunt. Hippocrates verè medicorum pater et princeps, multa de ea scripsit, etiamque hodie, in hac regione, suæ tam longe dissimili, febrim tamen pestilentem tam consimilem esse admiramur. Thucydides in historia de bello Pelloponesiaco, pestem quæ agrum Atticum vastavit, eloquentissime et fidelissime depinxit. Lucretius quoque poeta, de natura rerum, hanc eandem pestem pulcherrimè cecinit. Sed nunc non mihi in animo est, nec in promptu, historiam febrium alienarum ex auctoribus depromere ; sed veram tantum descriptionem, quan-

tum possum, tradere, istius febris, quæ Epidemica, inter nostrates in Hibernia, tamdiu, tamque funeste, grassata est.

Medici antiqui omnes et Græci et Latini, cunctas febres ex calore præcipue, nuncupabant. Hinc a Græcis πυρετος a πυρ ignis—Καυσος a Καιω uro—et Τυφος a Τυφω accendo, vel Τυφος stupor—a Latinis quoque, a ferveo, febris dicitur. Typhus igitur, quo nomine nunc febris pestilens in his terris fruitur, vel a calore vel stupore verè nominari potest. Hæc nostra quoque febris, aut propter calorem, aut stuporem, aut ambo simul; Typhus quoque jure dicitur.

Eximius Cullenus in prima classe nosologiæ methodicæ, Pyrexia, morbos febriles sic definivit. Post horrorem pulsus frequens, calor major, plures functiones læsæ, viribus præsertim artuum immunitis.

Febrem, etiam primum ordinem istius classis, ita quoque definivit.—Prægressis languore, lassitudine, et aliis debilitatis signis, Pyrexia sine morbo locali primario.

Tria quoque genera febrium continuarum sunt, scilicet, Synocha, Typhus, et Synochus.—Synocha vel Febris inflammatoria auctorum. Calor plurimum auctus, pulsus frequens, validus et durus, urina rubra, sensorii functiones parum turbatæ.—Typhus mitior et gravior, vel febris nervosa et putrida auctorum, eundem esse morbum, in gradu tantum variantem, et Typhus ab eo dicitur, et sic definivit.

Morbus contagiosus ; calor parum auctus ; sensorii functiones plurimum turbatæ, vires multum immi-
nutæ.—Synochus—Morbus contagiosus ; Febris ex
Synocha et Typho composita ; initio synocha pro-
gressu, et versus finem Typhus.

Hæc genera tria hic præponere volui, quia neu-
trum eorum hanc febrem mihi videbatur distinguere,
sed omnia in unum conjuncta, optime eam descrip-
serunt, ut inter ægros sese obtulit. Nam semper
fere in eodem ægro, signa synochæ et Typhi con-
venire viderentur, nempe calor plurimum auctus,
summa cum debilitate, pulsus validus, sæpe cum
petechiis. Venia quærenda est mihi talia auso.
Sed nullum alienum morbum describo, nec ex ullo
auctore historiam fingo ; tantum illum ut sese mihi
obviam tulit, describere conor. Medici nonnulli
sibi ipsis causas varias hujus morbi finxerunt, et
multi eos secuti sunt ; attamen, longe plures omnibus
dissentiebant, et nullam theoriam satisfactionem
præbere iis, de causa vel natura ejus, dixerunt. Cum
igitur hæc pestis nos invasit, nesciens quem ducem
sequi oporteret, symptomata ut mihi sese obtulissent
oppugnare decrevi. Nec propterea novum aliquod
genus curationis, nec sententiam novam assecutus
sum, sed mistum aliquid : et ut nonnunquam as-
sentio, quoque doctissimis nonnunquam dissentio.
Et veritatis causa veniam precor.

HISTORIA MORBI.—Initium morbi sensu ingrato
frigoris, plerumque etiam horrore notatur, hoc ipso

tamen tempore, calor alterius manu major sentiretur, brevi nihilominus æger quoque calorem auctum percipit. Lassitudo porro summa, qualis a fatigatione nimia oriatur, et fermè semper cum dorsi dolore stipata, sæpe cum sensu tantoperè aucto, toto in corpore, ut quasi verberatum aut contusum esset, dolet.

Caput semper multa signa mali exhibet, attamen multum in gradu differunt. Levissimo morbo, calor et dolor mitis tantum ab ægro percipiuntur, aliqua in parte, vel in toto capite. Sed sæpius, dolor atque calor major, cum gravitatis levitatisve sensu comitantur, sæpe cum vertigine, aliquando cum sensu motus natantis in capite, et quasi ebrius esset, ita ut sese erigere non potest, nec stare, neque ambulare queat, sine alicujus auxilio, etiamque hoc fultus, genua tremunt, et artus sub mole corporis flectuntur. Etiam si sedeat, tam debilis cito fit, ut in lecto decumbere cogatur, atque etiam in lecto, omnia circumferri videntur. Magna inquietas molestaque jactatio hæc quoque comitantur, ac brevi vix in eodem situ jacere potest. Mens adeo turbatur, ut quicquid facile obliviscitur, et in aliud fertur, et hoc etiam sentiente invitoque ægro. Lucem quinetiam et sonitum abhorret, etiam quum dolor capitis non maximè illum urgeat. Nec somnum capere queat, nonnunquam tamen brevi somniat, at cum horrore somniisque horridis expergiscitur. Sonitus adest sæpe intra caput, præcipuè ad aures, susurro simi-

lis sæpe ventorum, nonnunquam aquarum fluentium, at sæpius pulsui arteriarum capitis pulsanti respondet. Caput etiam sæpe ab initio tantopere dolet, ut quasi fortiter circumligatum esset, ab ægro sentiretur, adeoque coarctatum cerebrum intus, quasi omni pulsu rumperetur. Dolor tunc acutissimus per totum caput lancinat, ægrotusque vix moveri, aut omnino in lecto caput subtollere queat. Nec cum tanto dolore aberratio mentis vel delirium crevit, sed stupor cito advenit, nec dolor amplius sentiatur. Animus tristis ac demissus est, atque suspiriis sæpe agitatur. Vultus mœstus, et aut pallidus aut rubidus est. Supercilia corrugata ac depressa sunt, faciesque sæpe mutatur. Oculi graves atque suffusi sunt, sæpeque subrubent, nonnunquam dolent quum premantur, et frequenter in imis orbitarum dolor fixus est, dolor quoque in temporibus est, at in fronte sæpius, quandoque etiam in parte inferiore occipitis, rarius in vertice persentitur. Interdum dolor nullus in capite sentiretur, et æger se parum invaluisse dicat, solum vertiginem, debilitatem, sitimque adesse, nec ullum cibi desiderium fateatur. Oculi lucidi, alacres, et rapidi sunt. Raptim loquitur voceque acutiori, neque vult se ægrum esse putari. Lingua plerisque albida vel subflava ab initio est, mucositate tunc etiam sicciore et tenaciore facta, adeoque faucibus hæret, ut vix loqui possit. Sitis fere semper magna, et aquam frigidam maxime bibere cupiunt. Pulsus nonnullis

frequens ac validus, his præcipue fortiori corpore præditis, attamen aliis pluribus, debilis atque rapidus fuit. Omnibus fere primo die, a nonaginta ad centum minuto numeravit. Omnibus cutis ardet, ita ut vix quisquis manum in sinu ægri tolerare possit præ arido acrique calore. Quibusdam tamen sudor nimius defluit, etiam per totum morbi decursum, his nihilominus cutis sudorque semper fervebant. Os semper amarum, aut elutius est, ac plerumque nausea aut vomitus vexavit. Semper quoque ab omni cibo abhorret. Dolor et oppressio scrobiculo cordis sentitur, ac nonnunquam per totum abdomen, præcipue quum manu prematur. Venter semper fere astrictus, et plerumque tensus. Urina pauca, varioque colore, aliquando rubra lateritio sedimento, sæpe subflava cum floccis ejusdem coloris natantibus, nonnunquam etiam fusca. Petechiæ sæpe apparent ante diem quartum, præcipue robustioribus nullo remedio usis: in pectore et abdomine frequentius adfuerunt. Respiratio plerumque acceleratur, nonnunquam etiam cum labore, aliquando etiam dolor in pectore adest, sæpe cum tussi comitatus.

Paucis diebus hæc omnia symptomata quibus incipit morbus, si in pejus ruat, augentur. Dolor in capite major fit, vigiliæ etiam per multos dies adsunt, his tandem mens labitur. Memoria adeo tarda fit, ut æger vix amicos agnoscat, neque sententiam ullam proprio ordine vel loco efferre possit.

Si aliquid ei alloquatur, ægre respondet, et si respondeat, magno cum conatu, forsitan nec verba duosana conjungat. Cum solus sit, mussitat, nonnunquam etiam elata voce exclamat, aliquando canit, interdum luget. Hæc etiam in eodem ægro occurrunt. Paulo post somnus supervenit, si facile expergefieri possit, bonum, sed si non, malum est.

Oculi nunc sæpe sanguinei et pigri sunt, nonnunquam solito acutiores circumspiciunt, quasi ad aliquid quærendum. Si somniet, palpebræ haud prorsus clauduntur, et album oculi aspicitur. Dein humidiores fiunt, et pupillæ latiores immotæque sunt. Lingua gradatim siccior fit, nec saliva in ore nec mucus in naribus secernitur. Mucus qui prius in ore, in labiis, in lingua ac dentibus fuit, nunc in crustam fuscam vel nigram mutatur. Lingua sæpe in medio fissa est, quandoque crustæ de lingua cadunt, sed nihilo humidior fit, sed rubra, dura, adeoque arida, ut vix in ea papillæ videantur. Nec etiam protrudere queat, tremit quinetiam, ac difficile loquitur, vox insuper, quamvis rarissime, penitus suppressa est. Surditas fere semper adfuit. Nullus sensus gustus ægro est, attamen frigida semper quærit. Olfactus quoque perit, et oculis vix cernit apertis. Tactus etiam adeo hebes sit, ut vesicatoria non omnino sentiat. Nullum cibi desiderium redit, nonnunquam tamen lingua humida subflavaque totum per spatium morbi est, præsertim iis qui sudent. Vultus sæpe rubicundus, sæpius tamen

pallidus vacuusque apparet: aliquando etiam rubore vivido facies per multos dies tineta manet. Nausea et vomitus raro per totum morbum vexabant. Singultus quoque, vix ullo medicabilis remedio sæpe supervenit. Nunc, si manum ad aliquem protendere rogetur, tremet, citoque in lectum cadit, nec tollere potest. Tendines, præcipue ad carpum subsultant. Stragula manu carpit, colligitque, circumspicit quoque, quasi aliquid insolitum videat. Nec diu sitis sentitur, nec devorare potest.

Cutis semper calidior ac aridior fit—debilitas major ingruit—laboriose respirat. Pulsus nunc debiliores multoque rapidiores fiunt; adhuc plerumque tamen æquales et tempore et vi, quamvis a centum ad centum et triginta, vel etiam quadraginta pulsus, in sexagisima horæ parte, numerare queas. Pulsus tandem variat, nonnunquam pulsus pauci festinant, dein nonnulli debiles tarde sequuntur. Nunc etiam unus omnino quiescit, dein pauci pleniores evadunt. Alvus quæ semper astricta, nunc tumet, nec etiam ulla medicamentorum vi fluet: tandem tamen fluxus tenuis ac fuscus ægro insciente defluit, nec propterea venter detumescit: urina quoque similiter expellitur. Nonnunquam etiam motum quandam regularem atque continuum, femora genuaque flectere atque laxare, per nonnullas horas ante mortem vidi. Æger nunc sine ulla movendi vi est, jacet supinus, et deorsum ad pedes delabitur. Respiratio tarda pervenit, maximeque difficilis. Pectus

atque abdomen, humerique vicissim tolluntur, ac deprimuntur, omnis musculus respirationis agere videtur. Alæ quoque nasi attrahuntur, iterumque valde hiant. Aer emissus e pulmonibus frigidus est. Mucus in arteria aspera colligitur, atque a magna vi aeris ineuntis ac redeuntis, sursum atque deorsum, stridulo et rauco quodam sono movetur.

Totum corpus tandem dissolvi incipit. Cutis humectata est sudore frigido et oleoso. Pallida facies est, et nonnihil, præcipue sub oculis, tumet. Sudor rori similis fronti hæret. Guttæ paucæ limpidæ e naribus stillant. Oculi suffusi ac nebulosi sunt stillatione eadem, pauloque sursum fixi vertuntur. Palpebræ semiclausæ immotæque manent. Odor cadaverosus e corpore manat. Maxilla inferior dependet. Labia cærula sunt. Pedes manusque frigidæ atque albidæ fiunt. Mors brevi aderit, fere ab undecima ad decimam quartam diem.

Morbus maxime vi differebat; nonnullis die tertia lethalis; aliis tamen non antequam decimam quartam. His, die primo dolor in capite immanis, aut summa confusio, dein quasi apoplectici facti sunt: motus omnis voluntarius cessabat, et stertor respiratioque laboriosa superveniunt. His quoque apoplecticis signis laborantibus, sanguis ex arteria temporali purpureus, et quasi venosus apparuit. Hic status morbi tam maxime lethalis, hominibus senescentibus, obesis, lauteque viventibus, præcipue

fuit, vel etiam juvenibus prævalidis, eodem habitu corporis victusque fruentibus. Pauperes tamen atque tenues, quamvis omni solamine auxilioque egen-tes, et præeunte fere fame consumpti, quanquam febrì proniores viderentur, tamen semper morbum mitiorem passi sunt. Horum multos, etiam sub dio, vel in casis miserrimis, ligno et cespite celerime extractis, et undique apertis, febricitare vidi, nec unum ex his emori novi. Omnibus his tamen caput dolebat, cutis ardebat, lingua sicca ac nigra, pulsus celerior, exilis, alvusque astricta fuit. Sæpe quinetiam delirium affuit. Hæc omnia signa attamen, medicamentis postea dicendis facile cesserunt.

Paucis qui sine ulla ope jacebant, integumenta circa nates, aut super trochantera magnum femoris, vel in occipite, emortua sunt: et nonnullis digiti pedum sphacelo correpti, deciderunt. Pauci quoque amentiam passi sunt, una alterave hebdomada, post febris decessum. Plurimis quoque convalescentibus, scabies (chachectica secundum Batemanni Synopsin) purulenta adfuit. Mulieres in utero gestantes sæpe abortum passæ sunt, magna cum hæmorrhagia, omnes tamen quas vidi, convaluerunt. His quoque, quæ infantes lactabant, febrientibus, lac suppressum fuit, et morbo abeunte redivit. Ulcera quoque omnia, etiam syphilitica exsiccabantur.

PROGNOSIS.

PROGNOSIS certe hoc in morbo difficilis fuit: nam sæpe morbo (initiò) miti, signa cerebri oppressi in decursu adfuerunt. Verum ex statu priore corporis, atque vi morbi, multis conjunctis symptomatibus, an exitus felix, an infelix fuerit, judicare possumus. Hæc fausta præbere fere solent. Si integra antea valetudine fuit, et tenui corpore. Si medicamenta prima gravioraque symptomata cito sublevant. Si nausea vomitusque, emetico prorsus tolluntur. Si nec caput, nec abdomen maxime doleant. Si somnus naturalis adsit, nec nimis gravis, nec turbatus. Si nulla vertigo, nec confusio mentis adsit. Si secunda hebdomada, lingua quæ prius arida nigraque fuit, nunc marginibus humescere cœperit. Si dormiat multum, ac refectus expergeficiat. Si sudor mitis per totum corpus diffusus ultro erumpat. Si alvus sua sponte dejiciat, urinaque turbida effluat. Si delirium non superveniat, nisi post diem septimum, neque tunc etiam perpetuum, sed leve, facileque amotum. Surditatem faustum indicium præstare medici existimaverunt; equidem nullum signum magis constans ægris, vixque unquam morituro fuit. Si pulsus modicus sit, nec ultra centum et viginti, vel si plenior ac tardior, ex rapido evadat, qualis nempe ex gradibus centum et quadraginta, ad centum et viginti, sine motu inæquali, namque ante

mortem tardior devenit, at eodem tempore, et inæqualis et remittens est. Si vinum aut tonica, pulsum rapidum, et exilem, jam finituro morbo, tardio rem vel fortio rem reddant. Hoc quoque notandum, quomodo primo morbi stadio æger tractatus est, quandoquidem tunc temporis, medicamenta bene adhibita, febrim minus vehementem reddant: sive autem contra, multa signa pejora fiant, morbusque sæpe, etiam summa cum cura ingravescat.

Hæc infausta sunt signa. Si æger pleno fuerit corpore et obeso, magno capite, cerviceque brevi, et facie tumida, aut rubore aut pallore. Si lautissime vixerit, vel si multum spiritus ardentis vinive bibisset. Si fatigationem multam nuperrime passus sit, vel si corpus ulla immodica intemperantia sit fractum. Si carotides aut temporalis vehementer pulsant. Si tinnitus aurium magnopere adsit. Si aliquo morbo chronico, præcipue capitis vel stomachi, antea oppressus fuerit, qualis dolore in capite, vel vomitu, vel ullo morbo chronico viscerum abdominalium. Si arteriarum pulsus parvus, compressione facile impeditus. Si caput adeo doleat, ut, corpore erecto, syncope adsit. Si vomitus pertinaciter vexaverit. Si vox tremula, vi non solum mutata, verum etiam sono. Si æger resupinus, propter debilitatem musculorum aliter laterum sese admoveere non possit. Si e lecto delaberetur. Si extrema algescant, propter vim sanguinis immi-

nutam—si sudores frigidi aut glutinosi adsint, corpore toto laxato—si vultus pallescat, aut collapsus sit—si oculi splendore orbati—si vires quibusdam retinæ partibus perditæ sint, adeo ut muscæ volitantes, maculæve nigræ in pariete viderentur—si sorbendi facultas, vel partim, vel penitus deficiat—si delirium vel ferox vel mite, præsertim si cito invaserit, diuve manserit—si caput adeo oppressum sit, ut dolorem non sentiat, obrutus tamen stupore jacet*—si arteriæ tarde inæqualiterque micant—si subsultus tendinum, tremores, convulsiones, aut sermonis hæsitatio adsint—si fæces urinaque ægro invito, ejiciantur.

DE CAUSIS.

PRÆDISPONENTES.—Ea omnia quæ corpus debilitant, laxantque complectuntur: sive in systema nervosum aut sanguineum agant, ceu illius irritabilitatem nimis excitando, sive hujus vim nimis minuendo. Inter hæc, diæta tenuis et parca, et depravata, maxime valere habita est. Huic quoque adjunguntur, tempestas humida ac frigida, necnon cœli intemperies, omnes quoque motus qui animum deprimunt. Veluti mœror, timor, vigilia, labor gravis atque per-

* Hoc quoque signum in typho (icterode) notatur.—*Bancroft's Essays*, p. 11.

petuus. Studium severum et nimis productum. Vires ex morbis prægressis exhaustæ, vel ex medicamentis, veluti post salivationem. Hæc omnia merito prædisponentia medicis habentur, et in febre de qua nunc tractatur, multa ex his conveniebant. Qualia intemperies cœli, tempestas maxime humida, victus adeo parcus pravusque, ut fames ipsa adfuerit. Hinc mœstitia et omnia ad animum depremendum idonea. Sed de his breviter dicam. Annis 1816 et 1817, per multos menses, tanta vis aquæ de cœlo missa fuit, ut nec messis maturare queat, nec etiam si maturasset, agricolæ propter imbres continuos, in acervos colligere potuissent. Idcirco magna pars sub dio peribat, et quæcunque ex pluviis in acervos horreave fuit arrepta, omni fere succo carebat. Nam diuturnus impetus aquarum, non solum sata stravit, verum etiam fæculam omnem elavit. Exinde evenit, ut farina, propter majorem quantitatem glutinis fermento subigi non posset, et in massam tenacem in furno coiret, potius quam in panem. De optimo genere panis triticei loquor, et ex eo, depravatio omnis generis frumentorum discatur.

Hæc igitur subito clades nova, pestilitasque

Aut in aquas cadit aut fruges persidit in ipsas.—*Luc. lib. 6.*

Aliud malum his quoque additum fuit, nempe inopia ignis. Nullos fomites ignis pauperes servare potuerunt. Nam omnes paludes ex quibus eos olim

parassent, aut aquis submersæ, aut si loco elatiores fuere, pluvia perpetua, cespites ex illis secatos semper madidos, et nullo modo incendio aptos retinebant. Populo quoque misero neque ullum in agris pensum fuit, nam foris semper frigidus humor, nec domi focus ullus fovebat, sed rigor, fames, mœstia, inertiaque eos opprimebant. Tali tempore, tantisque initiis, Typhus invasit, corpora his omnibus malis fracta, cito in morbum incidunt, semperque debiliores afficiendo, morbus primus, invasit, ut Celsus quoque dixit. “Cum omnibus morbis obnoxia maxime infirmitas sit.” Lib. 1. cap. 3. Sed utrum morbus ex his causis solis ortus sit, an ex aliquo abdito fomite, quem agere fecerunt, et qui sine illis iners latuisset, inquirere fortasse oportet; sed hujus dissertatiunculæ limites, viresque meæ, ut talia ne aggrediar, commonent. Sed ut pauci de contagiosa natura Typhi nunc dubitant, et, ut difficillimum esset unam alteramve sententiam affirmare, hic tantum adjiciam.

Imo, Contagium specificum extitisse, ex hoc probatur, quia medici, clerici, alique multi, tamenetsi nullo modo causis prædisponentibus affecti videbantur, contagio nihilominus admoto, febricitaverunt.

2do, Morbum quoque oriri posse, ex fame, imunditiis, &c. videtur, quia morbus primum semper inter pauperes ortus sit, et in tam multis locis, eodem tempore, ut nulla causa tam late diffusa, præter eas, percipi possit.

Stio, Ex aere quoque oriri videretur, nam multis, ex causis quæ alio tempore catarrhum, pneumoniamve induxissent, sine ullo contagio, quantum ægri agnoscere possent, nunc primo vel secundo die, quo horum morborum signa adfuerunt, caput quoque correptum fuit, Typhumque passi sunt. Propter hæc, febris et contagiosa et epidemica jure nominetur. Eodem quoque tempore, variolæ epidemicæ fuerunt, maximeque sæviebant.

DE NATURA CONTAGII.

QUANQUAM natura contagii Typhi, æque ac morborum exanthematicorum, penitus ignota sit; tamen omnibus bene notum est, quod ex corpore ægro effluit, et quoque omnibus fere rebus adhærescere potest: præcipue gossipinis, laneis, pellibus, et quoque etiam parietibus, supellectilibusque. Etsi in cubiculis clausis partem omnem impleat, et quoque quasi coacervari condensarique videatur; attamen æque notum est, quod in cubiculis bene ventilatis, ac puris, vix ullum contagium adsit, et quod si ullum, non ultra pedem unum alterumve ex ægro diffluat antequam solvatur, et fere innoxium reddatur.*

* In the open air, and in moderate cases, I discovered that the infectious distance does not exceed half a yard.—*Dr. Haygarth's Letter to Dr. Percival on the Prevention of Infectious Fevers.*

Sed in vestibus gossipinis laneisque, contagium diu latere potest, etiamque longo post tempore, aliquos afficere valet. Hi quoque qui cum ægris, in cubiculis continuo manent, in vestibus, sæpe contagium auferunt, et alios afficiunt, quamvis ipsi nihil ex eo patiuntur.

DE MODO QUO CONTAGIUM SUSCIPITUR.

DE organis quæ contagium primario afficit, et de mutationibus quas efficit, auctores multum discrepant. Nonnulli sentiunt, pulmones materiam contagiosam absorbere; alii, cutem; alii denique, cerebrum primum per nervos extremos affici. Quidam autem ratiocinantur, quod si cutem pulmonesve primum contagium aggredieretur, harum partium functiones tum primario læderentur, quod nunquam accidit, dicunt. At hi obliviscuntur, quod multa per cutem pulmonesque hausta, vim nullam aut in cutem, veluti hydrargyrus; aut in pulmones, veluti oxydum nitrosum, exercent; quanquam ille glandulas salivales maxime afficiat, et hoc cerebrum quasi ebrietate excitet. Pari ratione, quoque contagium typhi, vel ullius morbi, cerebrum inficiat, sine ulla vi exercenda in pulmone, vel in cute. Sed tamen nec necessarium est quod putaremur, tam subtile contagium uni parti corporis solum applicetur. Nam materia contagiosa per omnia diffusa, cum aere in

pulmones inspiretur, ex aere vel humiditate quoque per cutem absorbeatur, vel per nervos sentiatur, atque e cibo vel saliva in ventriculo agat; in omnes has partes etiam simul agat. Sed quocunque modo corpus intret, semper cerebrum primum afficere videtur, et ex hujus functionibus læsis, omnia symptomata in alias partes affluere. Nam febris signa omnia variabat, præter hæc quæ cerebrum afficiebant, partesque vel functiones quæ præcipue ex eo pendebant. Semper ei adfuit dolor; vel si nullum dolorem agnosceret æger, vertigo, aut confusio, hebetudoque quædam mentis, motus voluntarii maxime affecti, calor auctus, secretionisque immutæ, partem primario turbatam, lucide indicabant.

Et quomodo contagium has operare mutationes possumus assequi? Si aeres quidam sanguinem in pulmonibus facultate induunt, cerebrum ita afficiendi, ut ejus officiis rite fungatur—et si alii aeres atque miasmata ita illud afficiunt, ut functiones ejus turbarentur etiamque extinguantur—susplicari possumus contagium aeri vim aliquam impertire, sanguinem in pulmonibus ita afficere, aut etiam nervos, (sed sanguinem suspicor) ut functiones cerebri ita turbarentur, cerebrumque ita afficeretur, aut ex turbatis vel impeditis officiis, vel ex aliquo quoque alieno in sanguine, quod inflammatio, vel certe comes inflammationis (nomen* febris datum) oriatur.

* Boerhaave in Aphorism, 588.

Omnibus partibus inflammatis, dolor, calor, functionesque læsæ cum rubore ac tumore, adsunt. Hæc omnia quæ percipere possumus, in cerebro sunt. Nec certe dubitarem, si in alia parte, eadem signa quæ in hac febre, simul cum læsione partis istius adsint, inflammationem esse dicere. Si cerebrum etiam externa ulla vi læderetur, adeo ut inflammatio facta sit, eadem signa quæ in hac febre existunt. Et in aliis morbis, scilicet hydrocephalo acuto, et phrenitide, inflammatoriis omnibus nunc dictis, signa simillima sunt, et quoque quæ post mortem in cerebro inveniuntur. Celeberrimus Abernethy* scribit de homine, qui, propter vulnus magnum cervicis, quo arteria carotis interna et pharynx partesque pone tracheam maxime lacerata fuere, mortuus est. Multa vis sanguinis effluxit, tamen signis concussionis cerebri correptus, cito periit. In sectione cerebri, inflammationis signa aderant, et sic de eo dicit. “ Miasmata which impair and disturb the energies of the brain, occasion fever and inflammation of that organ, so that there appears to me nothing wonderful in the inflammation which occurred in the present instance.”

Hic prorsus inutile esset, signa quæ inflammationem cerebri ex injuriis externis denotant, rescribere,

* Page 128, on injuries of the head.

quoniam in omni libro* chirurgico ubique occurrunt, et signa conferantur. Et plane percipietur, quod signa nec magis differunt inter ægrum inflammatione cerebri ex vi externa laborantem, et alterum typho, quam inter duos typho affectos. Eadem sunt dicenda de hydrocephalo acuto, ac phrenitide. Quæ in sectione mortuorum de his morbis visa sunt, facile quoque reperientur. Et quæ in dissectione typho mortuorum apparent, ex anatomia morbida typhi a Doctore Millio scripta, hic subjungam.†

Omnibus fere facies una, vasa sanguine distenta per totum cerebrum, cerebellum et meningas diffusa. Serum quoque in ventriculis cerebri, inter meningas, etiamque in theca spinali effusum. Laminæ quoque lymphæ coagulatae in convolutiones cerebri, et inter membranas deposita fuere. Hepar quoque sæpe, una cum stomacho, intestinis, pulmonibusque inflammatum fuit; sua tamen cuique signa, sæpeque nullum signum mali, nisi quod in cerebro fuit.

Remedia insuper quæ medici in phrenitide et in hydrocephalo acuto, et chirurgi ad inflammationem ab externa vi tollendam; nempe, emissio sanguinis,

* Perlegere possis, case 7th of Pott on Injuries of the Head. Le Dran observations chirurgicales. obs. 25. Abernethy on injuries of the head, &c. &c.

† Morbid Anatomy of the Brain in Typhus. Doctor Mills. Dublin and London 1818.

purgantia, antimonialia, frigus, quies, tenebræ, &c. in hac febre, maximo quoque cum fructu, utebantur. Propter hæc omnia, mihi visum est, typhum vel febrem pestilentem, inflammationem esse partium vel partis alicujus intra cranium. Nec symptomata quæ putredinem ostendere opinantur, nempe, lingua nigra, sordes in dentibus nigræ, petechiæ, fæces nigræ, aut debilitas, hac in febre putrescentiam non indicabant. Nam lingua fit nigra, per exsiccationem solam mucii, et semper fere stomacho laborante, quando sitis urgeat, etiamque mane post ebrietatem, vel ab alvo astricta, &c. his quoque ex causis, sordes in dentibus accrescunt, multisque in morbis, sine putredine apparent.

Petechiæ quoque occurrunt, ubi nulla febris vel putredo adsit, etiamque hæmorrhagia comitata, ut in Purpura Doctoris Batemani de morbis cutaneis. Hac in febre quoque, tam cito sæpe apparebant, ac præcipue in corporibus validioribus, ut vix putredine oriri arbitrari possint. Quinetiam, semper fere post mortem evanescere solebant, quod non accidisset, si a putredine ortæ fuissent. Fæces nigræ quoque putredinem non ostendunt, sed bilem pravam, vel etiam sanguinem ex tunicis stomachi aut intestinorum, secretionemve aliquam intestinale depravatam. Hæ fæces nigræ, piceæ, foetidæque, morbis quoque non putridis adsunt*. Sed fæces

* Abernethy on local diseases, page 1 and 30. Cullen on hæmetemesis et melæna.

nigriores vel foetidiores vel etiam putridiores solito, in sanguine putredinem non ostendunt. Sed mutationem tantum aliquam ab excretionibus non sanis in intestinis orientem, et quæ non antisepticis, sed catharticis curatur.

Debilitas quoque, quoniam omnis motus voluntarius a cerebro pendet, etiam cerebrum oppressum indicat, non verum a putredine, sed a nimio sanguine vel effusione. His quoque addatur, quod fermentatio nulla in corpore vivo accidere possit, nec putrefactio potest. Putrefactio solum post mortem accidit. Neque signum ullum putrefactionis in partibus externis maxime inflammatis apparet, donec actio immodica vasorum, vitam partis cum ipsorum vita, extinguit. Tunc sphacelus vel putrefactio cito sequitur. Nec etiam in parte, cujus destructio mortem brevi allatura, ullum signum typhi conspicitur, verum maxime contrarium: Nam illa vera purredo, celerrime exanimat, sine petechiis, vel lingua vel fæce nigra, (nisi in intestinis sphacelus evenit,) sed debilitas maxima, cum membris frigidis, palore vel livore faciei, adest; intellectus tamen sanus usque ad mortem evadit. In typho contra, vita per multos dies pergit. Sæpissime æger, post hanc speciem putredinis convalescit, quod nunquam futurum, si vera putrefactio in sanguine adesset. Hæc opinio de putredine percrebuisse videtur, ex suppositione, quod contagium putridum quiddam effluvium animale fuisse. Quod effluvia animalia, quodam modo

depravata, febres typhodes gignunt, certum videtur. Sed aliquid putridum contagio inesse, non probatur. Nam imprimis, qui inter putredines animales veras vitam semper degunt, anatomici scilicet, nullo modo ad typhum suscipiendum proniores sunt, omnes scimus; nec candelarum saponisve factores, nec cloacarum purgatores, nec tumulorum fossores.* Hac de re, addam quoque ex Orræo de descriptione pestis Moschæ anno 1772. Peste abeunte, “ Cadavera clanculum inhumata aliterve occultata
 “reperiri, et quæ in locis spatiosis non sat pro-
 “funde inhumata fuerunt, eorum sepulchra terra
 “multa contegere. Cætera vero nuda reperta in
 “cæmeteria transportare. Hac ratione mille cada-
 “vera in habitationibus ipsis reperta fuerunt. No-
 “tabile omnino fuit, *neminem* ex vespillonibus, vel
 “aliis in negotio hoc periculoso versantibus infec-
 “tum, nedum morbo aliquo correptum fuisse,
 “quamvis tanta ab omni infectione incolumitas
 “vix ac ne vix quidem sperari posse videbatur.”
 Ex his credo videbitur, quod contagium non ex animali putredine proveniat, nec ergo necesse sit, morbum putridum geniturum.

Omnia vero signa in typho revera ex inflammatione cerebri oriri videntur. Nec ex ullius partis

* Bancroft's Essays, Appendix No. 2, page 110 and 634.—Diemerbroeck tractatus de peste, lib. 1, cap. 8, page 41.

partiumve turbatione, præter illud, ratio symptomatum reddi possit. Horrores atque rigores omnem præeunt inflammationem, suppurationemque quoque indicant; neque tantum ex cerebro solo quantum ex mutatione quadam in corpore oritura adsunt. Sed capitis dolor primo mitis, ac levitas vel gravitas, pulsatio temporum, atque in auribus, oculi graves, rubri, facies quoque rubra, anxia, vel pallida, frons ac supercilia corrugata, caput quoque totum calidum, omnia vim majorem sanguinis in cerebrum affluentem denotant. Hic influxus major sanguinis in cerebrum omnibus admissus: utque in aliis partibus, quoque in cerebro, ex hujus duratione inflammatio fit. Omnes sensus ex hoc brevi tempore acutiores fiunt, ac præterea, vis motus voluntarii augetur: dein, ex nimia excitatione vel oppresione, sensus hebetudo, debilitasque musculorum sequuntur. Stomachus laborat, debilitatur, gravatur atque dolet, nausea aliquandoque vomitus adsunt. Sed nonnunquam stomachus nullam turbationem præter anorexiam passus est. Hæc stomachi conturbatio ex cerebro oriri videtur: nam in injuriis cerebri ex vi externa, nausea vomitusque sæpissime malum cerebri indicant, quod prius chirurgum latuit. Hepatis quoque suppurationem inflammatio cerebri induxit. Pars quoque encephali affecta, qualis medulla oblongata, quoniam ex hac Pars Vagum oritur, multum conferat, num stomachus etiamque cor maxime afficerentur an non. Omnes

fere secretiones aut penitus cessant, aut parciores praviioresve evadunt, quæ quoque ex turbato cerebro pendere videntur. Nam omnes secretiones ex vi nervosa regi, minime dubium est. Calor quoque major ab cerebro inflammato accendere videtur. Nam ex experimentis D. Brodie* constat, ut quamvis mutationes chemicæ sanguini in pulmonibus eveniant, et cor per horas nonnullas agat, in animali capite abscisso, pulmonibusque artificiose inflatis, tamen nec calor gignatur, nec secretiones fiant. Ex hoc primo probatur, calorem non ex mutatione illa chemica sanguinis in pulmonibus, nempe, carbone amisso et oxygenio hausto, oriri. Et insuper, ut sine cerebro, calor non nascitur. Febris quoque ostendit, cerebro inflammato, calorem totius corporis maxime augeri, etiam ad 100° vel plures gradus thermometri Fahrenheitiani.

RATIO MEDENDI.

Febris semper ex causis variis, quibus eam oriri medici putaverunt, rationem medendi deduxerunt. Et non mirum videbitur, quoniam causam tam diversam sibi quisque construxerit, ut medicamenta quoque varia ac inter se oppugnantia, hujus morbi

* Philosophical Transactions, 1812.—Brande's Manual of Chemistry, p. 468.

curationi accommodarentur. Quisque fere oblivisci visus fuit remedia, quæ signa naturaque morbi indicarent, ut ea theoriæ suæ congruentia coaptaret. Omnes fere putantes, aliquid malum, aut peccans, aut a morbo genitum, aut quod genuit morbum, corpori inesse; obliti ergo caloris dolorisque, calidissima quæque ægro miserrimo, et data et circumvoluta, ut concoquerent, atque per sudorem elicerent *hoc* tam maxime timendum. Nec frigidus aer, ne sudorem vetaret, nec potus frigidus, ne concoctionem impediret, permitterentur. Alii opinabantur, vim aliquam debilitantem vel putrefacientem morbi causam esse, tunc, dolore, calore, lingua nigra, alvoque astricta omissis, vinum, cinchonam, stimulantia, totumque genus antisepticum præscripserunt, nec venam incidere, nec alvum ducere, nisi per lenia clysmata, præ timore debilitatis vel putredinis, sinerent. Nec plura referam, quomodo alkalina, etiamque ammonia data fuere, propter causam acidam, ac acida, propter causam alkalinam. Sed ad hos revertam, qui, natura duce, ubi calor fuit, per frigida extinguere, ubi dolor atque plethora capitis, per venæ sectionem, et ubi astrictio ventris, per cathartica curari, consuluerunt. Et hic quoque maximus Hippocrates viam ducit; frigida in typho jubet, præcipue parte qua æger calorem maxime sentiat; monet quietiam, si corpus horrorem habet, frigida remittere. At verba sua scribam. Καὶ ὅποτε το καυμα ἐχῃ, βακεα βαπτων ὑδατι ψυχρῶ προστιθεναι ἢ ἂν μαλιστα

φη καιεσθαι. Ην δε φρικην ἔχη το σωμα, ἀνιεναι τα ψυγματα.* Celsus quoque dicit.† “Possunt etiam super stomachum imponi folia vitis, in aqua frigida tincta.” De potione aquæ frigidæ multum dicit, sed legibus quibusdam concoctionis detentus, non præstaret bibendam usque ad quartum diem; additque insuper. “Sed ipsa aqua frigida tantum ad satietatem data, pro medicamento utatur.”

Natura quoque barbaris gentibus hoc remedium docuit. Americus Vespucci de Indis Americanis scribit. “Cum eorum quempiam febricitare contigit hora qua febris eum asperius inquietat, ipsum in frigidissimam aquam immergunt et balneant, postmodumque per duas horas circa ignem validum, donec plurimum calescat, currere et recurrere cogunt, et postremo ad dormiendum deferunt, quo quidem medicamento complures eorum sanitati restitui vidimus.” Alterum quoque testimonium de curatione febris inter barbaros subijciam. “L’habitude des negres qui veulent guerir des fievres est de se jeter dans l’eau la plus froide, de s’y baigner, et de se mettre sur *la tete* des herbes fraiches qu’ils arrachent au fond des ravines ou des rivieres. J’en ai vu l’essai sur des blancs, qui convenaient que cela leur otait l’ardeur de la

* Hippocratis opera περι των εντος παθων. pag. 114. Ed Fæsi Francofurti.

† Celsus lib. 3. cap. 7. quomodo pestilentes febres curari debent. Pag. 34. Ed. Aldi.

“fièvre, que le mal de tête cessait presque aussi tôt
 “et qu’ils se sentoient soulages. Plusieurs m’ont
 “même dit en avoir été guéris. J’ai éprouvé ce
 “remède sur moi même. Mais pourquoi douterait
 “on de son efficacité? qu’on se rappelle ce que rap-
 “porte Chardin, de la manière dont la fièvre se gu-
 “érit en quelques lieux de l’orient, où l’on ne con-
 “naît d’autre cure, que de se faire *jeter* sur le corps
 “*des seaux* de l’eau la plus fraîche.”*

Ex his clare apparebit, quod Hippocrates et Cel-
 sus aquam frigidam febricitantibus præbuerunt,
 etiamque Americani balneis frigidis, atque Indi
 Orientales affusione frigida usi fuerint, attamen in-
 ter excultissimas gentes, hoc remedium tam gratum
 et tam efficace, atque alia refrigerantia annis solum
 recentioribus recepta sunt. Celeberrimus Doctor
 Currie, scriptis suis, multum eorum usui contribuit.
 Ex sententia de natura febris quæ mihi fuit in ani-
 mo, atque ex summo commodo quæ remedia refri-
 gerantia evacuantiaque febrientibus contulerunt,
 ego quoque eis usus sum. Qua igitur de causa tali
 modo curationis, meum testimonium, quamvis vile,
 hoc in loco subicere volui.

De medendi ratione, quæ mecum maxime profuit,
 et de modo operandi, pauca insuper adjungam.

* Memoir sur les maladies les plus communes, &c. à St. Domingue leur
 remèdes, &c. par M. Bourgeois dans une collection des voyages intéressans, &c.
 à Paris, 1788.

Primo incurſu, morbum penitus præcidere conari debemus, aut ſi fruſtra hoc efficere tentaremus, dein ſigna graviora occurrere. Spatium temporis breviffimum eſt, quo febrem ſiſtere poſſumus. Vix poſt ſecundum diem, rariffime poſt tertium.—De modis quibus febris ſtatim ab initio penitus ſiſtatur.

Imo, Per affuſionem frigidam vel tepidam.

2do, Per emetica, ſudorifica, atque Purgantia.

Stio, Per ſanguinis emissionem.

Hæc omnia, ſimili ratione, in hoc morbo agere videntur, nempe, novam actionem aut in cute, aut in ſtomacho, inteſtinisve ciendo, eoque modo, ſanguinem in has partes eliciendo, cerebrum evacuant, et circulationem æqualiter in corpore distribuunt. Nam ut initio morbi impetus ſanguinis in cerebrum tantum incipit, nec penitus ſanguinis influxus vaſa diſtentat, ideo quoque nec conſuetudo talis, neque habitus in corpore formatur. Itaque, quæcunque ſubito ſanguinem ex cerebro revocare poſſint, in alias partes corporis, plures vel ingentes actiones excitando, cerebrum nimis prius impletum evacuando, cauſæ morbi proximæ, vel potius morbo ipſi, occurrere videntur. Sed quando vaſa diu diſtenta, aut habitus formatur, remedia quæ has in aliis partibus actiones incitant, ſigna tantum ſublevant, atque, ut morbum penitus adimant, sæpius repeti neceſſe eſt. His prædictis, conferre poſſumus, ſi remedia ſupradicta indicationem hanc impleant.

Imo, Per affuſionem frigidam aut tepidam. Afuſio frigida rite adhibita talem impetum in cutem impingit, ut ſtatim omnia vaſa capillaria ſanguine implentur. Sudor erumpit, dolor capitis, ſitisque

restringuntur. Ardor iste urens cessat, calor gratus oritur, et morbus solvitur. Et si hæc non edat signa paululum commodi tantum præbit. Hæc videtur ergo ratio qua affusio frigida in hoc morbo agit, primus impetus calorem subtrahit, et sensibilitatem vasorum minimorum cutis ita excitat, ut majorem vim sanguinis reciperent, sanguine his ita recepto, vasa omnia interna inaniuntur. Vasa quoque cerebri, sanguine nimio amoto, contrahunt, et molem functionesque suas simul resumunt. Sudor quoque qui antea suppressus fuit, cum cæteris secretionibus rursus perspirat. Saliva refluit, et propterea sitis sedatur. Dolor capitis, propter evacuationem vasorum tollitur, secretionesque restauratæ refluxum sanguinis in cerebrum impediunt. Nonnulli putant, affusionem frigidam, propter calorem abstractum, alii, propter impetum, solum prodesse. Sed non propter calorem abstractum, neque propter impetum valet. Nam calor semper extinguitur, impetusque quoque semper accidit, at valetudo non revenit, nisi repletio illa vasorum cutaneorum, simul cum secretionibus revertat. Hæc ergo evacuatio vasorum cerebri, in illa cutis, &c. vera est causa. Affusio tepida quoque, cum simili effecto, quamvis diverso modo, hoc officio fungitur. Sanguinis emissio, emetica, sudorifica, atque cathartica, hæc eadem præstant.

Emissio sanguinis subito sanguinem e corpore extrahendo, vim totam circulationis mutat, quæ prius in cerebrum impulsa fuit, et ubicunque exitus sanguini præbetur ibi vis sanguinis sequetur; cerebrum evacuatur, functionesque exercere incipit,

scilicet, vim solitam nerveam secretionibus dando. Statim ergo, erumpit sudor, medicamenta quæ prius in partes fere simivitalis (vi nervea pravata) agere nequibant nunc extemplo vires proprias emittunt, vomitumque cient, alvum ducunt, calor ardens quoque tollitur, prostratæque vires corporis resiliunt, mens quoque quasi e nubilis purgatur. Si syncope adsit, circulatio postea æquabilius renovatur, omniaque signa etiam faustiora sunt. Sed hic status propitius non servatur nisi hæ partes eorum officiis præstant. Ergo ad ea restauranda vomere necesse erit, alvum purgare, sudoremque etiam cieri. Agat utroque eorum in aliquam partem, scilicet, in ventriculum atque intestina, vomendo et purgando, atque in cutem perspirando. Hæ actiones non absolvuntur, neque ulla actio secernendi vel excernendi, sine influxu novo sanguinis; quocirca hæ omnes partes, nervea vi quoque peragente, quasi occupant sanguinem secretionisque effundant. Et si sit in cerebro quoque ut in aliis inflammationibus incipientibus, nihil nisi major vis sanguinis, sine ulla adhuc mutatione structuræ. Hæc supradicta remedia ad partem evacuandam præstant, ac proinde ad morbum tollendum. Sed ut etiam brevis vasorum sanguinis repletio ad habitum atque structuram partium mutandum, tendit. Sic propterea evacuationes longius duci oportebit, ut mutatio facta infecta reddatur. Hac igitur de causa, post primum, secundum, tertiumve diem, mutatione structuræ habitusque facta, morbus tantum sublevatur et tardius tollitur.

His quoque rationibus facile intelligetur, quare

affusio frigida vel tepida, magis quam alia remedia, ad morbum tollendum prosunt. Hæ perraro ad functionem cutis restaurandum desunt; et si cutis his primis diebus, officiis fungi cogitur, morbus rarissime firmatur. Nam cutis, ut majorem superficiem quam ulla alia pars corporis præbet, sic quoque sudor quem exhalat, multo magis abundat aliis secretionibus vel exhalationibus,* ac proinde magis caput ac corpus evacuat, quam aliis viis.

Modus etiam quo emetica profuisse videntur, hac ratione solvatur. Primo, actionem stomachi ad vomendum excitando, secretiones stomachi hepatisque eliciunt, et sæpe quoque intestinorum, quæ proximæ illis cutis scatent; his porro, quod semper præcipuum est, sudor effluit; quocirca, emetica fere ab omnibus primum locum ad febres sistendas attigerunt. Nonnulli dixerunt, quod, per acria ex ventriculo ejicienda aut bilem, solum profuissent. Non revera nego, quin etiam hæc evomendo, multum proficiunt. Sed sæpe prodesse visa sunt, ubi nulla bilis, nec quid acre ejectum sit. Ergo mihi videntur, renovando vim propriam secernendi atque exhalandi, partibus supradictis præcipue prodesse.

De his quæ in universam cutem præcipue agunt dixi; vel saltem si medicamenta sudorifica non notavi, ex actione earum rerum quæ sudorem eliciunt, et ex horum effectu in corpore, usus illorum jamjam cernitur,

* Vide Institutiones Boerhavi de functione cutis et perspiratione Sancto-riana.

DE PURGANTIBUS.—Rarius per seipsa morbum tollunt, sed intestina excitando, atque secretiones eorum eliciendo, atque evacuando, curationem maxime adjuvant; et quanquam cathartica sola rarissime morbum tollunt, vix unquam tamen sine illis cito ademitur. Quocirca mihi videtur, ut ni omnes secretiones redintegrarentur, morbum non esse finitum. Omnibus igitur febrientibus quos initio morbi vidi, si capitis dolor gravior sit, venam statim incidi, et sanguinem usque ad syncopen, vel ad dolorem capitis penitus tollendum, pleno rivo detraxi. Sed si debiliores fuerint, nec caput tantopere doleat, venam non incidi. Dein antimONIO tartarizato, multa aqua soluto sæpeque sumpto, vomere, atque postea, vomitu nempe finito, cum hydrargyri submuriate et jalapæ pulvere, vel sodæ vel magnesiæ sulphate, alvum sæpe moveri feci. Hæc omnia in lecto facta fuere, sudorque sæpissime excitaretur. Post sanguinis detractionem, plerumque dolor capitis atque calor penitus tollebantur, at si redirent, statim affusione frigida usus sum. Si ægrotantes hoc remedium toto in corpore non ferant, tunc in caput solum aquam gelidam effudi. Hac ratione medendi, primis diebus adhibita, paucissimis febris perrexit, et omnes secretiones ut prius fiebant.

Nunc ad secundum modum curationis venio, scilicet, signis gravioribus sublevandis. Ut in primo stadio, multi concilium medicum non quærebant, ita postea, quamvis remedia supradicta sedulo usurpata fuerunt, nihilominus morbus diutius inquietavit. Remedia tamen fere eadem summum com-

modum præstiterunt. Quando dolor capitis asperius flagitaret, si vires sinerent, iterum atque iterum, sanguis detractus fuit, semperque detractio profuit. Et si affusio frigida universa nullo modo impedita fuit, scilicet ab ægro vel amicis, vel ab horrore, vel sudore multo, vel dolore pectoris, vel tussi, calore reucto semper repetita fuit. Sed cum ægri vel amici affusioni frigidæ obstabant, dein aut tepida usus sum, aut in caput solum, ut prædixi, aquam frigidam effudi. Hæc in caput affusio perinde ac universa, profuit, nisi quod non sudorem per totum corpus statim cieret, sed dolorem capitis sustulit, calorem acrem etiam totius corporis restinxit, somnum lenem pararet, atque sitim expleret. Hæc porro affusio omni tempore febris facile ferri queat, nec eam abhorrent ægri, quemadmodum affusionem universam, quia nec e lecto surgere cogantur, neque corpus nudum præbere. Nec unquam horrores inducit, neque spiritum difficiliorem reddit, nec dolorem pectoris provocat. Lavationes quoque frigidæ aut tepidæ, atque etiam lintea aqua vel aceto vel spiritu tincta, aut corpori toti, aut stomacho, prout res poscat, adhibita fuere. Pediluvia tepida quoque capiti profuerunt.

Procedente morbo, antimonium tartarizatum cum potassæ nitrate, aqua solutum, sæpe parvis dosibus exhauserunt, et vim faustam, et in cute et in intestinis exercere visum est. Alvum et sudorem movebat, somnumque sæpe parabat. Sed si stomacho ejcicaretur, in aqua menthæ viridis dissoluta sunt, vomitusque sæpe sedatus fuit. At si semper stomachus evomeret, potassæ nitras, solum in aqua

menthæ viridis, vel haustus effervescentes, sæpe præbebantur, hisque stomachus plerumque pacatus. Quotidie, vel altero quoque die, alvus medicamentis catharticis supradictis, laxata fuit. Si autem dolor vel confusio, vel stupor, vel vigilia, aut vertigo, deliriumve capiti hærebant, post remedia prædicta, statim vesicatorium amplum inter humeros applicatum fuit, et horis viginti quatuor remansit; et si seri fluxus copiosus fuit, nunquam morbus lethalis fuit, sæpissime tamen serum nonnullis diebus, acribus solitis applicatis, magis effluere feliciter factum est.

Epispastica simili modo quo alia medicamenta, profuisse videntur, nempe vasa cerebri exinaniendo atque influxum in alias partes ducendo. Hæc atque vix alia remedia contra febrem usurpata fuerunt. Vinum aut spiritus, aut tonica, donec pulsus tardior evasit, non data fuere. Opium rarissime profuit, et sæpe obesse visum est, etiam si somnum eliciat, caput hebetius atque confusius, efficeret. Clysmata data fuere, si alvus purgativis tardius responderet. Hydrargyrus nisi purgationem aut salivationem excitaret, semper obfuit.

Potus semper fere frigidus, nonnunquam tamen tepidus, si res poscat, datus fuit, aqua frigida vel cum succo limonum et saccharo, vel cum aceto, vel potassæ supertartrate plerisque gratissima fuit. Fructus quoque omnes recentes, ut limones, aurantia, poma, fructusque minores, veluti grossulæ, fraga, &c. grata esui fuerunt, aut etiam ex his confecta, potiones gratissimas quoque suppeditaverunt.

Decocta quoque hordei, atque avenæ seminum

cum saccharo, aut succo limonum vel aceto parata, atque infusa cum pane cocto vel biscocto, vel avenaceo paululum usto, potus satis gratos atque nutrientes præbent.

Cibus nisi ægro volente, raro necessarius, his nempe decoctis et infusis epotis. Sed si necessarius existimaretur, panem coctum leviterque tostum, aut biscoctum cum decocto hordeaceo, vel cum vino albo et saccharo, aqua multa diluto, præbere possumus.

Summa quoque mundities servanda est, nempe linteis atque stragulis sæpe mutandis, omnibusque excretis citissime auferendis. Cubiculum quoque mundum custodiri debet, aditus semper aeri esse oportet, adeo ut perflatio libera sit. Summa quoque quies semper observanda, nec sonitu ullo, nec luce clara, neque colloquio multo, æger fatigandus sit.

Febris abitura pulsu tardiore cognoscitur, lingua humidior, calore ardente amoto. Tunc demum aliquid tonicum, ut infusum quassiæ vel decoctum cinchonæ dandum sit; illud potius visum est, nec tussi obfuit, immo, cito eam compescuit, appetitum cibi reddidit, et brevi ægrum corroboravit.

Vinum nunc quoque, vel spiritus cum saccharo et aqua tepida detur, cum pane cocto et jusculo carnis, vel talibus.

Alvus quoque fusa servetur.

FINIS.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

H Y S T E R I A.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Auctoritate Dignissimi Vice-Cancellarii,

GULIELMI LEECHMAN, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. PRAEFECTI;

NEC NON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,

ET NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

SAMUEL EVANS, HIBERNUS,

Soc. Med. Med-Phys. et Phys-Med. Edin. Sod.

AD DIEM XXX. APRILIS,

HORA MERIDIANA, LOCO SOLITO.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHI

M.DCC.LXXIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE NOTES

BY

PROFESSOR

OF PHYSICS

UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1950

Patri suo charissimo,

R O B E R T O E V A N S,

A R M I G E R O,

Propter innumera beneficia,

Quae a patre optimo accipere potuit filius;

Aeternum venerando,

Obsequio prosequendo.

Viris quoque dignissimis,

H U G O N I M A S S Y,

Apud Sure Castle,

In Comitatu Tipperariensi, Armigero;

Militum Tribuno:

Virtute, benevolentia, fide in Regem,

Nemini secundo.

U T E T,

R I C H A R D O L L O Y D,

Apud Castle Lloyd,

In Comitatu Limericensi, Armigero;

Verbi Divini Ministro:

Morum urbanitate, humanitate, ac pietate,

Praeclaro atque insigni.

ITEMQUE,

ALEXANDRO STEVENSON, M. D.

Medicinae usus ac institutionum

In hac Academia

Professori clarissimo;

Ob amicitiam et benevolentiam insignem,

In sese demonstratam.

Illi, pietatis, amorisque;

Hisce, summae existimationis;

Testimonium:

Haec quantulascunque studiosi laboris primitias,

Cum maxima observantia

Offert

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

H Y S T E R I A.

EX omnibus malis Chronicis quibus quotidie vexatur humanum genus, nullum forsan occurrit quod sexum fequiores saepius infestat, quam hicce morbus, de quo jam tractaturus sum.

Cl. Sydenhamus de eo loquens haec verba habet,
“ Hic morbus si recte calculum pono, chronicorum
“ omnium frequentissime occurrit, et sicuti febres
“ cum appendicibus suis, duas partes tertias, ad
“ chronicos simul sumptos si comparentur, com-
“ plent; ita adfectus hysterici, ad reliquae partis
“ tertiae dimidium adsurgunt; foeminarum enim
“ paucissimae ab omni horum adfectuum specie pror-
“ fus liberae sunt, si istas excipias quae laboribus
“ adfuetae durae vitam tolerant.”

Antequam ulterius progrediamur, diversa nomi-
na quae sortitus est hic morbus, paucis enumerare

conabimur. Ab uteri adfectibus provenisse vulgo credebatur; hinc apud Graecos, *πνιξ ὑσθηρική, απνοια της ὑσθηρας*; et apud Latinos uteri strangulatio, praefocatio, et ascensus appellatus; eademque de causa hysteria seu malum hystericum, affectio seu passio uterina, et Anglice, “ spleen, vapours, and “ fits of the mother,” nominabatur; et a quibusdam praepollentibus symptomatibus, ejusque ad alios morbos similitudine, perfrigeratio flatuosa, syncope frigida, epilepsia et apoplexia uterina quoque dicebatur. Haec vero nomina, utpote quae a conjectura uteri semper affecti ortum ducunt, erronea sunt; et vix eorum ullum vel morbum elucidare, ejusve justam ideam exhibere valet. Ab uteri enim affectione non semper provenire hunc morbum, ex eo evincitur, quod sexum virilem quandoque infestat, et ab hypochondriasi prorsus alienus est; ac in sexu etiam molliore, complures hoc malo diu graviterque pertentatae fuerunt, quarum uterus post mortem ne minime quidem affectus conspiciebatur. Hoc quoque, a sequenti observatione a celeberrimo Whitio desumpta, clarius adhuc efficitur. “ It is to “ be observed, that in women the symptoms com-

“ monly called hysteric, are less frequently owing to
 “ the unsound state of the womb, than to faults
 “ somewhere else in the body; for virgins are often
 “ free from such complaints, while married women
 “ and even those who bear children with easy labours
 “ are sometimes afflicted with them. Add to this,
 “ that women who are regular, and have no ail-
 “ ment about the uterus, do not always escape the
 “ hysteric disease; while those who labour under
 “ schirrous tumours, and other disorders of that
 “ part, are often not affected, at least with its worst
 “ symptoms. Lastly, in those who have long and
 “ greatly suffered by this malady, the womb after
 “ death has frequently been observed to be found.”

Sed tamen a plerisque scriptoribus, ut et a consue-
 tudine discedere nolentes, nomen hysteriae, utpote
 pro aptioris defectu, maxime usitatum retinebimus.

D E F I N I T I O.

Ventris murmura; sensus globi in abdomine se-
 volventis, ad ventriculum et fauces ascendens, ibi-
 que strangulantis; sopor; convulsiones; urinae

limpidae copia profusa; animus, nec sponte, varius et mutabilis.

M O R B I H I S T O R I A .

Priusquam symptomatum enarrationem aggrediamur notare liceat, nullum morbum tot et tam diversas formas induere. Nullos fere non ex iis affectibus quibus atteruntur miseri mortales aemulatur; ejus symptomata, modo non innumera, ita varia sunt, ut nulli ordini vel regulae uniformi stricte adhereant: vix in duabus aegris idem morbi spectatur vultus, et in eadem etiam aliis temporibus alia sese produnt phaenomena; nunc haec nunc illa symptomata pollent; aliquando pauciores aliquando plures partes invadit: accessiois adventum modo paucissima vel etiam nulla, modo plurima symptomata praenunciant. Ex quibus omnibus, quam difficile sit hujus morbi plenam seu accuratam historiam dare, vel ullum ordinem constantem in ejus descriptione conservare, clarissime patebit. In hoc tam arduo et laborioso tentamine, symptomata quae saepius et magis univarse morbum comitantur, quoad vires poterunt, enumerabimus.

Ubi accessio hysterica admodum subitanea est,

hisce plerumque stipatur symptomatibus. In inferiore ventre, in alterutro fere hypogastrio, globus quasi ultro citroque varie sese volvens sentitur; quem sequitur manifesta partis inflatio et distentio. Hic globus ad ventriculum modo subito, modo tardius transit; ejusque organi inflationem et convulsiones, simul cum nausea et vomitione excitat. In ejus ascensu haud raro adficitur diaphragma, dirisque aliquando convulsionibus agitatur: hinc ad aesophagum et fauces ascendit, atque faucium stricturam, spirandi nec non deglutitionis angustias gignit, globumque hystericum vulgo dictum facit. Hic cursus ab alterutra, plerumque sinistra coli curvatura incipit; perque intestina tenuia, per ventriculum et per aesophagum, ad fauces et gulam usque continuatus, illic, massae durae instar, terminatur; atque symptomata jam dicta concitat. Varie adficiuntur externae aequae ac internae abdominis partes, et magnopere convelluntur muscoli abdominales: abdomen et viscera ad fauces ascendunt; introrsum retrahitur umbilicus, adeoque reconditur ut magnam cavitatem efficiat. Intestina rugitu obmurmurant; et saepe adeo constringitur recti sphaencter, ut ne fistu-

la qua liquores injiciantur immitti possit, neque flatibus intus conclusis ullus exitus detur. Adfunt anxietas nec non oppressio circa praecordia, singultus frequentes, cordisque tremulae palpitationes; ad cordis scrobiculum constrictionis et coarctationis sensus, ac tota regio epigastrica, veluti magna vi distenta, percipitur. Spiratio difficilis, anxiosa, angusta, aliquando in breve temporis spatium suppressa, quandoque cum tussi sicca convulsiva; pulsus parvus, durus, intercisus, formicans, et inequalis obvenit; miseramque subita virium prostratio, et extremorum frigus invadit. Affecto capite partibusque superioribus, omnia in pejus ruunt; varie agitantur extrema, pectus faciemque misera manibus ferit. Adfunt constantes fere nec non involuntarii motus musculorum caput cervicemque adeuntium, cum convulsione universali fauces, ventriculum, intestina, musculos abdominales, extrema, omnesque totius corporis partes occupante. Modo flectuntur artus, modo rigidi ac immobiles extenduntur; quandoque vero alterne protenduntur et reflectuntur. Respiratio nunc brevis, rara, debilis, summe laboriosa, ita arctata ut suffocationis imminentis pericu-

lum minetur, aliquando penitus fere quiescit; pulsusque parvus, rarus, tenuis, ita obscurus ut vix ullus esse credatur, haud raro autem intermittens evadit. Vultus livore tumet, vox defetiscitur, oculi caligine obducuntur, sensus omnes hebetantur, vertigine circumvertitur aegra, tandemque in soporem profundum incidit; in quo statu modo motibus convulsivis agitur; modo sensu motuque, ac vita demum ipsa quasi destituta, quieta atque immobilis jacet.

Quando vero accessio haud admodum repente superingruit, eam plerumque praegrediuntur oscitatio, pandiculatio, cum mentis corporisque lassitudine, gravedine et languore; tremunt membra, magnaque adest virium prostratio, cum extremorum rigiditate et torpore. Mens incerta stupet varieque fluctuat; anxietate praecordiorum, strictione circa scrobiculum cordis sensu, ac regionis epigastricae distentione misera pertentatur; eamque tristitia, formido, nec non spirituum depressio exagitant. Obnubilatur visus, lachrymae profunduntur; subitus horroris atque frigoris sensus, cum repentino calore frontem, genas, tempora, lumbos, et extre-

ma occupante supervenit; haud raro autem ita frigeſcunt lumbi ut arte nulla incaleſcant. Aliis vultus palleſcit, aliis rubeſcit, in aliis vero in vultu genisque praecipue produnt ſefe alternae palloris ac ruboris ſuffuſiones. Dolores errantes artus variasque corporis partes, praefertim vero dorſum, cervicem, et caput occupant; nec non magna profunditur urinae aquam limpidaſ referentis copia. Inde ſequitur ſenſatio obſcura globi per diverſas imi ventris partes vagantis, in progreſſu vero ſuo verſus praecordia major mollior tumidiorque videtur, mox vero minor et durior devenit. Dolores, durities, cum inflatione ac tenſione in diverſis abdominis partibus perſentiuntur; muſculi abdominales, umbilicus et recti ſphincter omnia quae antea expoſita fuere patiuntur. Oppreſſione ac ſpirandi anguſtiis, cum ſenſu conſtrictionis circa pectus et pulmones aegra affligitur. Pulsus plerumque parvus, durus, formicans atque inequalis, nec non reſpiratio difficilis, anxia, et anguſta offenditur; ac palpitatio cordis cum tuſſi ficca convulſiva fatigat. Haec ſymptomata vel comitantur vel preſſo pede ſequuntur tinnitus aurium, dolores per diverſas capitis partes, uti per

frontem, tempora, verticem occiputque vagantes; unus autem loco cuidam infixus clavum quasi a malleo percussum referens, clavus hystericus dictus: adest quoque vertigo, oculorum scintillatio, et sensatio muscarum circumvolitantium; varia rerum simulacra, modo lucentia, modo caliginosa motu rotante, vario, volucris, huc illuc acta ante oculos volitare videntur: alias oculi modo horrendo circumrotantur, alias adeo arcte clauduntur ut vix ulla videri iterum recludi possint. Haud raro res duplices quasi conspiciuntur; odores insoliti sentiuntur: et nunc tandem aegra motu destituta, atque in somnum quasi incidens mutescit, vel stupore correpta aliena et incondita secum muffitat. In quibusdam totum corpus convellitur, in aliis extrema solum agitantur. Insoliti roboris coratus eduntur, ita ut quamvis aegrotantes natura sint debiles, vix nunc ab astantibus coerceri queant. Ridiculis modis gestiunt, nunc saltant, nunc tremunt, nunc motu rotante in gyrum sese implicant; mille modis membra distorquentur, et furore uterino interdum corripuntur. Mens imminuitur, alieno ac non congruente sermone seorsum interloquuntur; aliquando tamen sensum ani-

mumque retinent, astantes vident, audiunt, agnoscunt, et remota accessione omnia quae ea manente facta fuere recordantur. Aliae vero diris convulsionibus quasi fulminis ictu percussae, sensuque ac ratione privatae concidunt; quorum symptomatum impetum ingrata sensatio aurae frigidae, a pedibus vel pube incipientis, et versus superiora repentis saepe saepius praenunciat. Interjecto tempore motus gradatim remittere incipiunt, tandemque penitus quiescunt; somnus apoplecticorum instar obrepit, quo tandem placidiore deveniente, et accessione remittente, cum suspiriis lentis, iteratis, altisque ferius oculus reviviscere incipiunt miserae. Adest quoque ventris rugitus obmurmurans, flatuum expulsio, profluviumque ex naturalibus serosum; oculi nunc aperiuntur, pulsus vegetior pleniorque sentitur; liberius respiratur; calor colorque vividiores fiunt; tandemque mentem sensum ac vocem recuperant aegrae, et ad sese redeunt omnium quae sibi contigerint aut interea facta fuerint prorsus immemores. In quibusdam mens admodum turbatur, caeque quodam maniae gradu prout videretur adficiuntur; non congruentia et absona loquuntur; diversis atque e-

tiam oppositis animi perturbationibus agitantur; ac citioribus diverforum nec non oppositorum adfectuum, uti amoris, odii, voluptatis, gaudii, spei, desperationis, &c. successibus vicissim tentantur; vanisque timoribus et spirituum dejectione turbantur: horrendos ejulatus edunt, miseram sortem lachrymis effusissimis plorant, et repente in cachinnos ac risus immodicos, ineptaque mentis gaudia sine ulla *προφασει* ridicule erumpunt.

Hic vero observare oportet quod symptomata jam memorata, haud omnia in una eademque femina simul occurrunt: modo perquam gravia offenduntur; modo ita lenia ut non nisi oppressione et anxietate praecordiorum, cordis palpitationibus, vertigine, cephalalgia, ventriculi ac primarum viarum adfectibus, singultu, et interdum animae defecationibus aegra vexetur.

Uti gravitas ita quoque incerta est paroxysmorum duratio; plerique pauca intra minuta vel paucissimas horas solvuntur; alii totos dies perdurare; neque defuerunt quae post sepulturam iterum tamen in vitam resurrexerint. Neque accessiones gravitate ac duratione magis quam frequentia vari-

ant: In quibusdam enim incertis intervallis longoque interposito tempore recurrunt; in aliis vero interdies, interdum etiam saepius de die repetunt.

Notatu forsan dignum est quod post paroxysmum complures de dolore capitis obtuso gravante, languore et lassitudine per multos dies queruntur; magna debilitate, animi dejectione, viriumque prostratione adficiuntur; atque contusae quasi torpescunt; vitiantur vires coquentes, vigiliis seu somno turbato, insomniis horrendis, et incubo denique affliguntur.

Quaedam postremo restant symptomata praeter haec jam exposita quae hunc morbum saepe comitantur: nulla enim in toto corpore pars est quae non aliquando eo adficitur, isque diversos morbos in quaque parte aemulatur. In nonnullis epilepsiam refert, os spumescit, dentes strident, spasmisque ac convulsionibus miserae invaduntur; quibus si saepius aut diutius adfuetae fuerint, paraplegia, hemiplegia, paralyfi, omnibusve cataleptosis symptomatibus obsidentur. Aliae subito corripiuntur, et apoplecticorum instar in coma, aut fractis repente viribus, in animi deliquium vel syncopen deturban-

tur: cor tremit, frigescent membra, atque exanimae quasi immotae ac rigentes, per horas aliquando per unum vel alterum diem jacent. Quaedam odontalgia, ptyalismo, et spiritu foetido; complures flatibus, eructationibus acidis, biliosis, niderosis, nausea et pituitae viscidae vomitu exercentur. Adfunt inappetentia cibi, quandoque mira fames, sensus inanitatis in ventriculo, cum ejusdem distentione, cardialgia, ac suspiriis iteratis; spasms contrahuntur intestina, diversaeque eorum partes eodem tempore distenduntur. Aliae doloribus colicis, biliosis, aut iliacorum aemulis, cum vomitu colluviei viridis bilem referentis, aliquando fordium nigrarum sanguinis coagulati instar infestantur; alias restricta alvus, alias soluta, desidendi frustra cupiditas, et cholera in icterum quandoque desinens exercent. Dolores immanes nephriticis haud absimiles in dorso, renibus, ac toto ureteris ductu sentiuntur: adest sensus irritationis et ardoris in vesica cum assidua meiendi voluntate, urina aut supprimitur aut parca cum ardore stillat, atque sedimentum ac colorem varium ostendit, plerumque vero redditur urinae limpidae immodica copia.

Haud raro adficiuntur pectus et pulmones, aegramque asthmatis spasmodici, ac phthiferos pulmonalis symptomata infestant. Complures denique atrocissimis dorfi, membrorum, partiumque externarum doloribus, cephalalgis periodicis, cum insigni frigore diversas corporis partes, praecipue autem dorsum lumbosque occupante, pertentantur.

CAUSAE PRAEDISPONENTES.

Hysteriae opportuniore evadunt quae habitum corporis laxum, mollem, tenerum, debilem, sed plenior ac nitidior habent; quae forma gracili, delicata et eleganti gaudent; quibus capilli molles, teneri, pallidi, atque subrubri; item quae temperamento sanguineo sunt; quod, vultu florido, parvis vasis, cute laevi et adeo tenui ut eam sanguinis rubor traluceat, indicatur. Plethoricis quoque et haemorrhagicis in quibus fere semper adest mobilitas, saepe occurrit. Foeminas saepius invadit quam mares qui rarissime hoc morbo tenantur, ideoque faceminino genere ubique utimur: sexui sequiori soli proprium fuisse aliqui existimavere; eos autem errasse ex eo evincitur quod plurima symptomata quae hystericac

propria atque pathognomonica ab omnibus conceduntur, quaeque ab iis in hypochondriaci sese prodentibus prorsus aliena esse posthac ostendemus, in sexu virili quandoque videntur. Quaecunque animi corporisque magna mobilitate ac sensibilitate donantur; voluptatis atque doloris admodum sentientes, item pusillanimes, ardentis in cupiditatibus, ac morae impatientes; quae dispositione ac imaginatione festiva, vivida, agili, varia et mutabili gaudent; ad diversorum atque oppositorum affectuum veluti amoris, odii, gaudii, doloris, clementiae et irae impetus feroces, nec non ab uno in alterum ad repentinas mutationes pronae, huic morbo procliviores deveniunt; ejusque insultus graviores atque frequentiores patiuntur. Complures mulieres quadam idiosyncrasia morbo favente constant; hoc ex eo patet, quod nonnullae quibusdam alimentis ac odoribus, plerisque omnibus innoxiiis immo etiam gratis atque jucundis, mire adficiuntur. Hysteria saepe corripitur quae vitam otiosam ac luxuriosam degunt, corpusque haud satis exercent: innuptae, viduae atque steriles ea saepius pertentantur; hoc vero proveniat a defectu harum evacuationum quae pu-

erperium et matrimonium comitantur; e. g. Lactis ac lochiorum post partum, ut et mensium qui, omnibus aliis remediis incassum tentatis, matrimonio opportuno saepe promoventur: nuptas tamen ac feraces haud raro infestat, easque praecipue quae partus multos difficiles perpeffae fuerunt; item quae luctu, moerore, morbisque diuturnis aut saepe repetitis laboravere. Junioribus saepius incidit, provectioribus rarius, ac frequenter eo tempore quo minui incipit sensibilitas, discedit; hinc quae in juventute multum afflictae fuere, provecta aetate ab ea liberae atque incolumes evadunt. Inter pubertatem et tempus quo menses fluere desinunt saepissime adoritur; nonnullas tamen antequam fluere inceperunt, alias vero postquam penitus cessarunt, occupasse non defunt exempla: menstrua quoque periodo consueta abeuntia ei saepe saepius viam sternunt; eo enim tempore mulieres variis morbis diuturnis ac pertinacibus opportuniore sunt. Quamvis huic morbo maxime obnoxiae sunt tenerae atque delicatulae, eas tamen quae forti ac robusto corporis habitu fruuntur, ideoque viragines appellantur quandoque obsidet; in hisce vero a causis

occasionalibus perquam violentis inducitur, totum systema latius adficitur, atque vehementior est ejus impetus; tenerae vero, delicatulae et chloroticae topicis affectibus saepius exercentur. Ab insolita laxitate, debilitate, ac sensibilitate diversarum corporis partium, uti ventriculi, intestinorum, cordis et pulmonum saepenumero provenit. Denique hyems, ver et autumnus, ut et aër nebulosus, humidus, frigidus, insultus crebriores ac graviores haud raro inferunt. Perpendis causis hujus morbi praedisponentibus, multas ei jure quasi haereditario proclives esse clarissime patet.

CAUSAE OCCASIONALES.

Quaecunque hysteriae opportunae sunt, eas in eam saepe impellunt animi vehementes et repentinae perturbationes; subitaeque ab aliis in alias atque oppositas, ut a luctu in gaudium &c. mutationes: praecipue ubi multae atque oppositae mentis commotiones, velut amor, odium, ira, moeror, terror, &c. inter se uno eodemque tempore fluctuant et colluctantur. Res visu deformes et horrendae; calamitatis tristis atque infaustae nuncius repentinus;

recitationes lugubres et horridae; quinetiam rerum quae animum ingrata ac molesta sensatione afficiunt, recordatio, insultus hystericos haud raro excitant. Denique aliarum vel hoc morbo, vel aliis motibus convulsivis correptarum conspectus: hujus exempla permulta in nosocomiis sese offerunt; et ipse in nosocomio Edinensi decem aut duodecem circiter foeminas sub paroxysmo hysterico colluctantem circumstantes et adjuvantes vidi, quae omnes brevi tempore in paroxysmos inciderunt. Hunc morbum quoque inferunt quidam odores; velut moschi, rosarum, ambragrifaeae et consimilium: sonitus peculiare qui dentium fridorem aliasque ingratas sensationes creant; et demum luces vividiores et clariores oculis affulgentes. Suppressio vel diminutio evacuationum solitarum; ut mensium, haemorrhoidum, lochiorum, fonticulorum et fetaceorum hysteriam saepe inducunt; et quandoque a fluore albo suppressio provenit: quando menses ab ira aliisque perturbationibus supprimuntur paroxysmos pergraves saepe afferunt. Periodo menstruali saepissime accidit, et tunc a causis levibus quae aliis temporibus foeminam haud afficerent inducitur.

Est species hyfteriae libidinofa dicta, cujus exempla a Sauvagesio et Astrucio enarrantur; atque gestus, verba, et facta aegrotantium lasciva ad furorem uterinum usque adaucta talem quandoque obtinere, atque a salacitate ad summam accensa provenire testari viderentur. Quidam auctores haec symptomata ab humiditate ex genitalibus profluente accendi opinantur; ea tamen prout symptomata tantum neque paroxysmi causa censenda: haec vero morbi species in regionibus calidis saepius, in frigidis autem rarius conspicitur. Quinetiam immodica veneris indulgentia hyfteriam interdum parit; nimia enim libido mobilitatem auget, morbiq; insulsi gravioribus ac frequentioribus viam sternit. Pro causis excitantibus habentur evacuationes immodicae per sanguinis missiones, haemorrhagias, menses profluvium, nimiumve lochiorum fluxum; et excretiones nimiae per catharsin sudorem, &c. quae quaecunque vim nervosam debilitant, ejusve dispendium faciunt; uti defatigatio magna et inopportuna, inanitio, vigiliae nimis protractae, labores graves ac diuturni. Omnes turgescitiae ac relaxationis causae; uti cubicula arcta et calida, ad solis aestum

expositio nimia, atque calidae lavationis usus. Hic quoque enumeretur immodica theae ingurgitatio; atque hystericae affectiones in Batavia quam alibi saepius grassantes ab hoc fonte forsan profluere possint.

Miliarium aliarumque cuticularium eruptionum repulsio; arthritis irregularis seu suppressa; huic fidem faciunt exempla a Cl. Whytio aliisque prolata, atque haec insignis sententia a Musgravio desumpta: “ Enimvero usu medico vel parum exercitatos
 “ hoc latere nequit; arthritide (praecipue frigida,
 “ inertis, languida; maxime vero omnium ea suppressa
 “ pressa retusaque) aegrotantes; interdum humeri,
 “ pectoris, dorsi, lumborum, aliarumque in ambitu
 “ corporis partium, dolore vago tanquam rheumatico;
 “ saepe etiam capitis affectibus more prorsus hysterico;
 “ alias aliis in corpore malis quasi scorbuticis urgeri:
 “ saepissime vero valetudine dubia, et in tempus diuturnum
 “ incerta et neutra esse. Qui quidem eorum status ac
 “ conditiones, sensu remissiori et leniori gradu morbosae,
 “ natales suos arthritico miasmati, coeco, in corpus subrepenti,
 “ et eo loci clam agenti, se debere, ultro videntur

“ agnoscere; quin etiam aliquando, multos post
 “ annos, dubium hunc in modum actos, tandem
 “ apparente paroxysmo arthritidis idoneo, de isto-
 “ rum origine et natura malorum arthritica omnis
 “ sublata dubitatio est.” Huic morbo ansam praebent
 flatus et pituita viscida in ventriculo, cibus flatulen-
 tus, ingesta ventriculo ingrata, aër in digestionem ali-
 mentorum extricatus et non absorptus: fordes ac
 vermes in primis viis; alvi constipatio; perspiratio
 a frigore et humiditate pedum praesertim impedita
 inter causas occasionales locum merentur: ac de-
 nique subitae status corporis mutationes, uti post
 plenum habitum repentina attenuatio et resolutio;
 et vice versa.

Plurimas demum mulieres invadit hicce morbus,
 quando nulla omnino causa occasionalis detegi po-
 test.

C A U S A P R O X I M A.

Haec quidem investigatu difficillima si non im-
 possibilis; et de ea tantum dicere licet quod hyste-
 riae symptomata magnam systematis mobilitatem,
 quam ex morbido quodam vis nerveae statu oriri

ſupponimus, demonſtrant: qualis autem fit hic peculiaris ſtatus haud afferere poſſumus; nam uti naturam hujus fluidi in ſtatu ſano ignoramus, mutationes quas in morbido ſtatu patitur nos ignorare neceſſario ſequitur. Haec ideoque mobilitas prout certae affectionis vis nerveae effectus ſolummodo conſideranda eſt; cujus vero affectionis natura propria tenebris obſcuris ſepulta latet, et in aeternum fortaffe latebit.

D I A G N O S I S.

Auctores plerique hysteriam et hypochondriam pro uno eodemque morbo habebant; et nulla alia nota differre niſi quod illa faeminis, haec maribus ſaeppiſſime contingit, opinabantur: in Sydenhamo “ affectionis in faeminis hystericæ, in maribus hypochondriacæ dictæ” appellationem fortitur. Quicumque autem utriusque morbi ſymptomata, adfectuum atque corporum iis opportunorum naturas, cauſasque praediſponentes et occaſionales accurate perpendet, is unum ab altero prorfus diſtare videbit: quae res, quo clarius eluceſcat, ſigna quibus hi morbi a ſe invicem dignoſcantur, exponere conabor:

atque a symptomatibus primum incipiam. Quaedam symptomata, quales sunt ventriculi inflationes ac distentiones, eructationes acidae, niderosae, cruditates aliaeque dyspepticae affectiones in utroque morbo sese produnt; haec autem aliis morbis ab hysteria plane diversis, velut chlorosi, mensium retentioni, arthritidi vagae, aequae communes sunt; ideoque in praesenti lite nihil valent: praeterea dyspeptica symptomata hysteriam non semper comitantur, sed in hypochondriaci vix unquam desunt. Quaedam mentis affectiones, sicut animi dejectio atque timiditas, imaginatio prava cum similibus, in utroque videntur; hae autem ipsae in illa rarius, hac vero saepius contingunt. Hystericas infestant spasmi et convulsiones quibus violenter contrahuntur muscoli abdominales, atque umbilicus introrsum altiusque retrahitur; in hypochondriaci autem abdomen distentum potius prominensque videtur. Affectus hysterici violentiores magisque convulsivi sunt, latiusque universum systema pervadunt; hypochondriaci autem imbecilliores magisque intra tubi intestinalis limites circumscripti. In hystericis adest lumborum insigne frigus, ita ut manu parti imposi-

ta perfentiatur, neque calidis vestimentis calefieri queat; globus quoque ab imo ventre ad gulam ascendens omni verae hysteriae pius minus inhaeret; ut et gulae constrictio, quae strangulationem mortemque instantem minatur; clavusque hystericus: quae omnia hypochondriaci plerumque aliena sunt; aut si quaedam ex iis in illa contingant, utriusque morbi complicationem denotant: haec enim symptomata, praesertim clavus hystericus, in hypochondriaci rarissima sunt, ac vix unquam occurrunt nisi in illa specie quae ab hysteria oritur, ideoque hystERICA dicitur. Hypochondriaci rarissime contingunt animi defectiones quae in hystericis tam saepe videntur. Horum quoque morborum distinctioni haud male inserviunt omnia mortis signa quae in hysteria per horas immo etiam per dies duravere; qualia nulla experiuntur hypochondriaci. Prior quandoque ita subito invadit, ut statim concidat aegra, ac brevibus saepe constat accessionibus; posterior tarde et paulatim advenit diuque plerumque perdurat; neque unquam motu sensuque privata misera concidit. In illa perlonga adfunt integrae valetudinis intervalla, quae in hac rarissime observantur. Hyste-

ria denique medicamentis aut vivendi debita ratione, quandoque etiam sponte, nunquam reditura fugatur; hypochondriasis autem firmata vix unquam penitus tollitur: omnes enim affectiones hypochondriacae per se multo constantiores, stabiliores, ac diuturniores quam hystericae comperiuntur.

Nunc ex naturis atque habitibus hisce morbis opportunis quaedam discrimina petantur.

Hysteria itaque eas praecipue pertinet quae corpora laxa, tenera ac delicatula, vultumque candidiorem nactae sunt; quae venis minime conspicuis, cute molli, tenera, laevi, et adeo pellucida, ut eam florens sanguineus color decore transfulgeat, donantur; quae habitu corporis pleniore ac nitidior, formaque ideo amabiliore gaudent; quibus capilli candidi, pallidi, subrubri, et molles; atque in quarum alvi statu nihil memorabile apparet. Hisce autem contraria in hypochondriasi videntur; eos enim invadit quibus corpora rigidiora, solidaque magis tensa sunt; qui cutem durior, asperior et crassior habent; qui habitu adusto, arido, macilentio, vultuque subfusco constant; quorum crines duri, nigri, crispati; venaeque majores tur-

gidae: quibusque alvi constipatio, plethora venosa, ideoque affectiones haemorrhoidales affuetae fuerunt. Prior eas infestat quae temperamento sanguineo, magnaque systematis nervosi sensibilitate praeditae sunt: posterior eos qui temperamentum melancholicum seu atrabilarium, et systematis nervosi torporem potius quam sensibilitatem nacti fuere. In illa adest mira mentis mobilitas, ac transitio ab uno in alterum perceleris; summum perceptionis acumen; mens uni rei non diu intensius inhaeret; animi perturbationes facile excitantur, sed cito iterum subsidunt: in hac autem aeger uni rei attentionem diuturnam, studiumque intensum impendere potest; acumen ingenii obtunditur; pathemata aegre excitantur, semel autem excitata admodum violenta ac diuturna perstant. Hysteria plerumque circa florem aetatis invadit, et intra pubertatem ac tricesimum quintum aetatis annum continetur; hypochondriasis autem incipit eo ipso tempore quo illa desinit, et ad vitae finem plerumque perdurat. In priore quaedam secretiones augentur; in posteriore vero torpidae ac languidae pro ordinario offenduntur. Illa denique mulieres, haec viros saepissime aggreditur.

Pauca solummodo de causis horum morborum dicenda restant. Hysteriam saepe excitant causae externae, quales sunt quidam odores, animi subitae et graves perturbationes; earumque plurimae, velut amor, ira, odium, &c. cum tumultu inter se aestuantes, varieque vicissim agitantes. Hypochondriam saepius inferunt causae internae, quales sunt animi sollicitudines, nec subitae, nec multae simul colluctantes; sed curae peculiare gradatim incipientes, viresque diuturnitate ac fovendo acquirentes. Item coela frigida hystericis, calida vero hypochondriacis conveniunt. Illa denique subitis, haec vero tardis evacuationibus inducitur. Ex omnibus quas enumeravi notis, hos morbos profus diversos esse patet; eos autem saepe mixtos atque complicatos esse haud inficias ibo: hysteria enim diuturnitate vel saevitia pertinacior facta, altiusque infixata in hypochondriam quandoque transit.

Syncopen, apoplexiam, et epilepsiam hysteria haud raro aemulatur: facile autem distinguuntur, quia in iis defunt plurima symptomata quae paroxysmum hystericum vel praecedunt vel comitantur: qualia sunt frigus insigne lumborum; motus obscu-

rus in regione hypogastrica initio paroxyfmi perceptus, qui postea sensibus magis obvius devenit, globumque refert; ut et gutturis adstrictio, sensusque suffocationis. In hysteria symptomata in canalem alimentarium primum impetum plerumque faciunt, atque exinde ad ceteras corporis partes sese extendunt. Sed praeter has notas generales aliae adsunt utrique morbo propriae, quas suo ordine jam exponam.

A syncope vera dignoscitur hysterica; quia in illa facies pallida atque contracta est, penitusque cessant pulsus et respiratio: in hac vero facies saepe rubra, livida, atque inflata devenit; pulsusque et spiritus quamvis debiles ac languidi ex ordinario tamen percipi possunt. Priorem haud comitatur motus in regione uterina, qui in posteriore ita insignis est. In hac non sese produnt gelidi sudores corporisque totius frigus, quae in illa tam saepe occurrunt. Syncope denique nisi lethalis cito terminatur; neque per dies, ut in hysteria fit, perdurat.

Hysteria et apoplexia facile distinguuntur: symptomata enim quae illam comitantur; qualia sunt regionis hypogastricae atque umbilicalis motus, globus

hystericus, &c. vix unquam in hac videntur. Posterior repente invadit pereuntque sensus motusque; prior autem rarissime adeo repente obsidet, ut aegrotans sensu motuque statim privetur. In ipso quoque paroxysmo multum differunt: apoplexiam comitatur stertor, respiratio alta atque laboriosa; pulsusque plenus, fortis, magnus et regularis; quae omnia hysteriae aliena sunt; in qua respiratio languida, pulsusque parvus, debilis, et inaequalis plerumque comperitur. In apoplexia pulsus et respiratio nunquam omnino cessant, ut fit in hystericoinfultu hoc malum simulante. Illa aetate provec̄tos occupat; haec vero nulli vitae tempore propria est.

Hysteria ab epilepsia differt quia in hac desunt plurima ex symptomatibus quae in illa videntur, eique propria dicuntur: in hysteria primae viae magis adficiuntur, neque eam tam saepe comitantur adeo dirae convulsiones ac distortionones; neque miserae tam saepe, aut tam diu sensus animumque perdunt, aut ore spumant; aut si quando haec omnia hystericis contingant, malum mixtae naturae esse suspicari ducerer; hi enim morbi perquam analogi sunt, quippe quia eidem causae, scilicet statui syste-

matis plethorico atque mobilitati per eum inductae ortum debent.

Convulfiones; foporis, globi hyfterici, aliorumque hyfteriae fymptomatum ab ea diftinguuntur.

Hic morbus adfectus nephriticos vel calculofos haud raro refert. Per figna autem fequentia diftingui potefl. Symptomata hyfteriae pathognomonica et characteriflica in affectibus nephriticis nunquam videntur: in his refpiratio, ceteris paribus, fatis libera, in illa faepe faepius turbatur. Hyfteriam inducunt quidam odores vehementes et animi fubitae perturbationes, menfium ac lochiorum vitia, fubitae ac immodicae evacuationes, aliaeque caufae quae calculofos aut nephriticos nunquam afficiunt. Certiffimum autem criterion efl accurata fcientia praedifpofitionis aegrotantium; atque morborum quibus maxime proclives funt: nam uti mulieres adfectus hyftericos faepius, nephriticos rarius experiuntur, hoc formandae diagnofi haud male infervit. Adfectus nephriticos quoque alia diftinguunt fymptomata quae in hyfteria defunt; qualia funt dolor motu corpusque incurvando auctus, idemque in latus

affectum jacendo diminutus; symptomata febrilia; statusque urinae, quae quamvis initio paroxysmi nephritici pallida sit; attamen alte colorata, rubella, turbida, et quandoque sanguinea cito devenit; atque sedimentum mucosum et sabulosum deponit. Et denique si post dolores lancinantes, summosque cruciatus per ureteris ductum descendentes calculi vel arenulae cum urina ejiciantur; quin haec symptomata ab affectione nephritica proveniant haud erit dubitandi locus.

P R O G N O S I S.

Hic morbus plus terroris quam periculi secum adfert; paroxysmus enim rarissime lethalis terminatur. Exempla tamen sunt ab apoplexia, diuturnis animi defectionibus e medio direptarum: haec vero perquam raro eveniunt.

In formando eventus judicio causas excitantes atque praedisponentes, aegrotantis vires, symptomatumque naturam perpendere oportet. Quod ad curationem, ea in dubio multum obvolvitur; modo facillime, modo nullis remediis efficitur. Rarissime curatur hysteriae species haereditaria, seu a labe haec-

reditaria, quam vix unquam radicitus extirpare possumus, exorta. Neque curationem spondere oportet, ubi a diuturnitate morbi accessionumque frequentia ac faevitia aegrotantis vires fractae atque exhaustae fuerunt; quippe quae mobilitatem systematis augent, morbique radices altius infigunt; et haud raro hypochondriasi, epilepsiae, aliisque generis nervosi morbis viam sternunt. Hysteriam quoque plethoricam tollere quandoque perdifficile est, quia ad medelam perficiendam prorsus mutandus est corporis habitus, et quamvis correcta vel etiam remota sit diathesis plethorica, ex minimis diaetae erroribus maxime recidiva est. Obstructiones mensium pertinaces habitui pleno vel chlorotico favent, morbumque non raro firmant; si vero recens sit suppressio et menstrua reduci possunt, medelae spes laeta affulget. Quando a nimis sanguinis profusionibus, praesertim immodicis menstrualibus inducitur, perdifficilis erit curatio; quoniam hae evacuationes plethoram atque mobilitatem augent, morbumque pertinaciorem reddunt; vel corpus ita exhauriunt ac debilitant, ut hypochondriasin demum inferant. Quo junior est foemina, quo recentior morbus, quo

minus fractae aegrotantis vires, quo leviores causae inducentes, quo mitiora symptomata, denique quo minus afficiuntur functiones vitales ac naturales, et quo minus morbus aliis malis mixtus; eo minus erit periculum, atque facilius sanatio: hisce autem contraria sanationem difficiliorem ac plus periculi indicant.

E

Indicationes curatoriae sunt,

I.					Accessionem tollere, aut quam mitissimam et brevissimam reddere.
	A				In Plethoricis. per
		1			Evacuantia.
			a		Sanguinis missiones.
				2	Antispasmodica.
	B				In mobilibus irritabilibus delicatulisque.
		1			Antispasmodica.
			a		Interne assumpta quorum praecipua.
				a	Opium.
				b	Moschus.
				c	Aether.
				d	Castoreum.
				e	Camphora.
				f	Gummi foetida.
			b		Externe applicata.
				a	Balneum tepidum.
				aa	Semicupium.
				bb	Pediluvium.
				cc	Fomentationes.
				b	Emplastra sedantia varia.
				2	Stimulantia.
			a		Interna.
				a	Alkali volatile.
				b	Spirit. falis ammon. vel C. C.
				c	Spirit. roris marini, &c.
				d	Oleum succini.
				g	Cardiaca exhilarantia.
				b	Emetica et clysmata acria.
			b		Externa.
				a	Vesicatoria.
				b	Rubefacientia.
				c	Caustia sive escharotica.
				d	Aquae frigidae affusio.
				e	Corporis frictio.
				f	Doloris exfuscitatio.

II.

		<i>g</i>	Fumi naribus subpositi.
		<i>aa</i>	Nicotianae.
		<i>bb</i>	Plumarum accensarum.
		<i>cc</i>	Assafoetidae aliorumque volatilium.
			Paroxyfmi recursum praevertere.
A			Caufas occasionales evitando.
B			Statum systematis plethoricum dimovendo.
	1		Sanguinis educatione.
	2		Cathartorum usu.
	3		Setaceis fonticulisque.
	4		Exercitio.
	5		Diaeta parciore.
C			Mobilitatem, irritabilitatemque corrigendo.
	1		Aeris puri, aperti, frigidiusculi, usu.
	2		Exercitatione modica.
	3		Corpus leniter ac diu perfricando.
	4		Vino modice sumpto.
	5		Mentem hilarem servando.
	6		Tonicis remediis. quorum sunt efficacissima,
		<i>a</i>	Cortex Peruvianus.
		<i>b</i>	Elixir. vitrioli.
		<i>c</i>	Ferri praeparata.
		<i>d</i>	Flores zinci.
		<i>e</i>	Amara et aromatica.
		<i>f</i>	Balneum frigidum.
		<i>g</i>	Terroris certi gradus.
	7		Antispasmodicis supra dictis,

I. ACCESSIONEM TOLLERE.

Apprime necessarium esse paroxysmum quam primum tollere clarissime patet, quia eum haud raro comitatur magnum periculum, si in habitu pleno ac sanguineo occurrat; praecipue vero si caput adficiatur, aut quaevis adsint apoplexiae symptomata: praeterea ab accessionum diuturnitate, et convulsio- num violentia, augentur atonia atque mobilitas systematis; unde paroxysmi graviores eorumque recursus frequentiores evadunt. Si vero morbi impetus haud graves vel diuturni sint, vix ullis auxiliis opus erit, nam accessio sponte sua discedet.

Imprimis quid tempore paroxysmi faciendum, breviter dicam.

Anne celebrando sit venaesectio? Hujus evacuationis utilitatem quo melius asserere possimus, notare oportet duas esse hysteriae species, ex diversis atque oppositis causis, mobilitate plethorica, ac mobilitate pura ex depletione seu debilitate scilicet, exortas: in priore casu venaesectio, evacuationes, victusque tenuis indicantur; haec vero in posteriore admodum nocere constat, qui tonicorum et corrobo-

rantium usum, victumque reficientem ac nutrientem deponit.

Sed quoniam hae duae species haud facile saepe dignoscuntur; operae pretium erit animadvertere, quod in hysteria ex pura mobilitate convulsiones facilius excitantur, quam in hysteria plethorica: quae timiditate, vanis timoribus, atque diversis dyspepsiae symptomatibus saepius stipatur.

Quando hysteria in plethoricis, quibus est habitus plenus atque sanguineus, contingit; vel quibus menses a frigore subito supprimuntur; ubi congestiois auctique impetus ad caput atque pulmones signa adsint; qualia respiratione difficili et laboriosa, vultu tumido, livido, pulsuque pleno denotantur: praesertim si apoplexiae comatisve adsint symptomata; et denique si a causis occasionalibus subitis, velut animi violentis commotionibus et consimilibus oriatur; in hisce casibus venaesectio utilis ac necessaria habetur. Rarissime bonos edit effectus quando pulsus debilis, parvus, et inaequalis; atque respiratio languida offenditur: si autem alia symptomata deponant, haud alienum erit parvam quantitatem detrudere; nam saepissime accidit quod parva quanti-

tas unius vel duarum sanguinis unciarum detracta symptomata multum levabit; et quandoque secta vena priusquam vel uncia effunditur, fugatur vel saltem levatur paroxysmus. Si pulsus plenior magisque aequalis, atque symptomata mitiora post operationem evadant, eam pro re nata, sed summa cum cautela repetere licebit. Generali vero sermone, in delicatulis atque mobilibus, absente statu plethorico, iisque praesertim multas paroxysmorum repetitiones perpeffis, venaesectio inutilis immo periculosa jure habetur. Haud obliviscendum tamen, quod quamvis nulla adsint plethorae generalis in systemate signa, quandoque obtineat plethora partialis, vel accumulatio topica in vasis cerebri; (ex. gr.) ubi simul cum languoris atque debilitatis signis sese ostendunt topicae capitis affectiones, quae per detractiones sanguinis topicas tutius dimoventur. Hae per hirudines et cucurbitulas cruentas fieri possunt, quarum posteriores potius eligerem: priorum enim usum magna difficultas ac molestia comitantur; vulnera sanguinem fundentia non nisi cum summo labore sistenda saepe relinquunt; sanguinis missio tarda est; et quantitatis ablatae incerti sumus. Per

cucurbitulas vero eductio subitanea est; quantitatem debitam detrahere, et quantitatem ablatam melius cognoscere possumus. Eidem quoque consilio infervant venae jugularis aut arteriae temporalis puncturae; hisce vero plerumque potiores sunt cucurbitulae et scarificationes.

In corporibus irritabilibus, quae a diuturnitate morbi fracta atque debilitata fuerunt, et praecipue si morbus ab affectione systematis nervosi provenerit, sanguinis detractio periculosa est; summeque perniciofa ubi paroxysmus syncopen aemulatur.

Quando aegrotans diris convulsionibus agitatur, antispasmodica apprime utilia comperiuntur. Inter optima habentur opium, moschus, castoreum, et aether, quae accessionem ingruentem saepe penitus avertere vidi. Camphora quoque caeteris deficientibus aliquando succedit; ejus autem effectus admodum incerti sunt: in parvis dosibus adhibita vix ullos edit, et in dosibus paulo majoribus nimis violenta est ejus operatio; itaque ab ea periculum quam rarissime facerem. Quaeque mitiora anteponantur; calida atque acria convulsionem augere observantur. Haud raro ita constringuntur os et fauces ut nihil in

ventriculum transire admittant; in quo casu enemata ex laudano liquido et assafoetida; aut emplastrum ex theriaca, laudano liquido madefactum, regioni ventriculi applicatum faelicissimos quandoque praestant effectus. Si menses a spasmo vel irritatione retenti sint, imprimis alvum enemate emolliente solvere eoque reddito enema anodynum injicere oportet; quod menstruorum fluxum, spasmus solvendo accelerabit. Emplastrum ex gummis foetidis abdomini applicatum haud raro symptomata multum levat. Inter antispasmodica enumerentur fomentationes, semicupium ac pediluvium: haec praecipue indicantur ubi adest auctus sanguinis ad ullam systematis partem impetus, ubi extrema frigescunt; corpusque multum convulsionibus agitur: hic vero semicupium utpote magis et aequabilius relaxat, magisque ad cutem impellit, caeteris anteponendum videretur. Haec vero ubicunque sese ostendunt plethorae symptomata, haud ante debitas evacuationes usurpanda; et in debilitate, syncope ac inanitate admodum nocent. In paroxysmo hysterico mensium adventum praegrediente, semicupium, pediluvium, vel fomenta regioni uteri applica-

ta, aut etiam aquae calidae vapores; menses saepe inducunt, et symptomata magnopere levant.

Nunc ad stimulantia perventum est. Haec summa cum cantela adhiberi debent: In pleno corpore, topicisque adfectibus nocent; et ubicumque sanguis impetu majori ad caput vel pulmones rapitur, vultusque lividus ac tumidus videtur, magnum secum adferunt periculum. In quibus casibus sanguinis emissionem, alvum solventia, atque relaxantia eorum usum praecedere oportebit; aliter periculum est ne aliqua vasa cerebri vel pulmonum rumpantur. Alkali volatile; spiritus salis ammoniaci vel cornu cervi; spirit. rorismarini; plumarum accensarum, nicotianae, et assafoetidae fumi naribus applicati aegram saepe exfuscitant: enemata quoque ex assafoetida; ut et oleum succini vel naribus admotum, vel enematis forma adhibitum cum fructu frequenter usurpantur; sed aliquando convulsiones augere observantur. Aquae frigidae in faciem et pectus affusio faelices effectus saepe habet; praesertim si paroxysmus syncopen aemulatur: si autem adsit vasorum plenitudo aut topicae affectiones magno cum periculo associatur.

Aliquando ad vesicatoria, sinepismata, enemata atque emetica acria medici confugiunt; immo aliqui sternutatoria fortissima in nares flando, corporis varias partes pungendo ac vulnerando, plantisque pedum ferra excandentia admovendo miseram exfufcitare tentabant: haec autem perquam nociva sunt et non nisi in summa extremitate usurpanda. Plus utilitatis a balneo tepido, corpus pannis fricando, atque calore lecti, cardiacisque exhilarantibus aegram fovendo hauriri potest; neque nisi his deficientibus ad severiora recurrendum. Quamvis autem haec ipsa adhibita inefficacia tamen deprehendantur, non statim tumulo tradenda sunt misera corpora; sed expectandum donec incipientis putredinis signa dubium in tristem certitudinem mutant. Multae enim per dies absque ullis vel minimis vitae signis jacuerunt, atque iterum in vitam quasi resurrexerunt.

Paroxyfmo soluto aegram in lectum decumbere, atque cardiacis exhilarantibus ac reficientibus foveri, oportet.

II. PAROXYSMI RECURSUM PRAE-
VERTERE.

A. CAUSAS OCCASIONALES EVITANDO.

Causae occasionales seu excitantes, multae atque diversae, medelam longam nec non diversam exigunt; earum plurimae (ex. gr. si a libidine nimia, adfectibus animi violentis, vita luxuriosa, voluptuosa, atque otiosa; menstruorum vitiis, caeterisque similibus morbus processerit;) difficillime curantur, vel debitos intra limites etiam servantur; et prout morbi per se jure censeantur. Earum itaque discussionem jam omittam; nam de iis omnibus nec temporis exiguitas, neque angusti talis dissertationis limites hicce loci fusius tractare sinunt: quaecunque tamen memoratu necessariae occurrunt, de iis posthac leviter mentionem faciam.

B. STATUM SYSTEMATIS PLETHORICUM EX
EOQUE PROFLUENTEM MOBILITATEM DI-
MOVENDO.

Ad sanguinis detractionem, prout remedium efficacissimum ad tollendam plethoram medici plerumque confugiunt: in ejus vero nimis libero usu

saepissime peccatur. In temperamentis sanguineis et haemorrhagicis, cum mobilitate systematis junctis forsan prodesse possit. Si morbus a plethora vel animi violentis adfectibus procedat; si circa mensium periodum solito gravior deveniat; et praesertim si menstrua subito supprimantur; vel quantitate debita non fluant; in hisce casibus sanguinis detractio in eventus faelicissimos saepe abit. In hysteria autem ex mobilitate pura, systematis nervosi sensibilitate ac debilitate, sanguinis defectu, haemorrhagiis, aliisque evacuationibus immodicis enata; in remedium periculosissimum immo perniciosissimum evadit. Venaesectiones copiosae aut saepius repetitae, in pleno etiam habitu nocent; plethoram enim ac debilitatem adaugent, morbumque pertinaciorum magisque recidivum reddunt: ideoque status plethoricus, quando talis adest, diaeta parca, tenui, atque abstinentia optime corrigitur.

In plethora vasorum capitis partiali, cathartica per revulsionem forsan prodesse possint; sed quoniam propter canalii alimentarii eximiam sensibilitatem, systematis mobilitatem augere inserviunt, summa cum cautela ut usitentur oportet: quaeque mi-

tiffima et haec tantum ad alvi modicam solutionem propinentur.

Hae quidem evacuationes per venaesectionem et catharsin ad plethoram presentem tantum dimovendam utiles celebrantur; cui vero rediturae potius favent: plethorae enim recurrenti per sequentia optime antevenitur.

Ex frequenti hysteriae cum dyspepsia complicatione, medicis commune fuit hystericis diaetam plenam animalem praescribere, qua nihil exitiosius esse potest. E contrario victus tenuis ad morbum rediturum praecavendum accommodatissimus habetur; atque in statu plethorico absque ullis, aut saltem insignibus dyspepsiae symptomatibus, de ejus utilitate nihil dubii superesse potest: sed etiam quamvis status plethoricus haud admodum insignis sit, morbusque ex mobilitate pendeat, quilibet plenitudinis gradus eandem augere morboque recurrenti favere proclivis est.

Ideoque cibus debet esse tenuis, levis, facilis concoctu, atque perspirabilis: omnes duri, saliti, pingues, gravesque cibi evitandi; ut et victus omnis luxuriosus, qui morbum procul dubio auget exaf-

peratque. Refrigerantia et acida saepe feliciter subministrantur. Diaeta lactea ac vegetabilis, cibo animali ac liquoribus fermentatis prorsus evitatis optimum plerumque praestat remedium. Quaeque vegetabilia aquosa, flatulenta, et in aceffentiam ruere prona caveantur. Farinacea caeteris omnibus praestant, et ventriculo saepe congruent, ubi alia vegetabilia aciditatem procreabunt. Haec autem diaeta morbi diuturnitate ac saevitia fractis haud semper convenit; atque acescere quandoque prona est; praefertim si morbus ad hypochondriasis tempus aut naturam propius accedat: in quo casu cibum animale sed levissimum tantum eligere oportet.

Omnes in diaeta mutationes gradatim fieri debent. Cibi quoque quantitatis aequae ac generis ratio habenda; parva copia sed saepe repetita sumatur; aequae nocent inedia atque satietas, ventriculumque debilitare conducunt. Omnes coenae graves, omnesque potus fermentati, quippe qui flatuum generationi favent, evitentur; ut et calidi liquores cujuscunque demum generis, nimisque frequens theae usus, qui omnes ventriculum ac totum corpus relaxare conferunt.

Magnis nec immeritis laudibus attollitur exercitium. Assumptorum concoctionem, vasorum actionem, fluidorum distributionem aequabilem, secretiones et excretiones, praecipue autem perspirationem promovet; humores tenues nec non inutiles dissipat; atque plethorae generationem impedit. Fibrae muscularis corporisque totius robur ac vigorem auget; systematis mobilitatem nimiamque sensibilitatem minuit; animumque grata varietate delectat. Equitatio caeteris exercitii modis longe praestat; hanc autem si perferre nequeat aegra, exercitatio lenior, qualis ambulatio modica, et vectura in rheda eligenda. Exercitatio nimia pleno ventriculo sumpta nocet; ventriculum debilitat, atque digestionem retardat: ideoque ante cibum captum, vel post digestionem peractam maxime prodest. Si neque tempus anni, nec aegrotantis imbecillitas eam foras exire permittant, corpus et extrema pannis aridis ac frigili quam optime perfricentur; ac flatu urgente complures abdomen fasciis latis cingendo mirifice levatae fuerunt.

Navigatio a Cl. Gilchristio valde laudatur, et multae ab ea plurimum utilitatis hauserunt.

Si aegrotans pleno feu vitiato corporis habitu fit, fonticuli atque fetacea, humores nocentes, nimisque abundantes eliminando, fumma cum utilitate affociantur: et in hysteria recente ab evacuationibus fuppreffis enata, fi illae reduci nequeant, evacuationes quaedam factitiae eorum loco fubftituendae. Setacea vero, quippe quae majorem glutinis partem abftrahunt, ad plethoram praecavendam caeteris palmam praeripiunt.

C. MOBILITATEM A SOLIDORUM LAXITATE,
AUT SYSTEMATIS NERVOSI NIMIA SENSIBI-
LITATE, IRRITABILITATE SEU DEBILITATE
PENDENTEM CORRIGENDO.

Quod ad aërem; purum, apertum, ficcum, gravem, frigidiusculum, ventisque leniter agitatum atque constantem effe oportet: aër calidus, humidus, coarctatus, levisque, omnium complicationum corpori infestiffimus eft, ob naturam fumme relaxantem. Aegra neque in arctis et calidis cubiculis commoretur, neque nimio fomno matutino indulgere fe fe adfuefcatur; haec enim fyftema relaxant atque debilitant, plethoram ac mobilitatem augent, fpiri-

tusque deprimunt. Perspiratio libera promovenda, corpusque ab aëris inclementia, vestibus, regioni anni- que temporibus aptatis, muniendum; et in regione seu tempestate frigida, praesertim tempore brumali, indusium laneum propius cutem appositum, vaforum extremorum actionem excitando, ideoque perspirationem promovendo, ad valetudinem admodum confert. Sed in subitaneis vestium mutationibus saepissime peccatur; ideoque, pro tempestatum varietate, vestimenta gradatim mutari debent. Calidorem ac frigus nimisque celeres ab uno in alterum mutationes, evitare oportet; ut et solis aestus meridianos, qui corpus valde relaxant debilitantque: a horibus matutinis atque vespertinis, nec non a frigore praesertim calente corpore, sedulo cavendum.

De exercitatione in pagina 47 jam dictum fuit.

Vinum vetus meracum pro celeberrimo cardiaco ure habetur: non autem in nimia simul quantitate sumendum; et vacuo ventriculo sumptum, ideoque nervis magis immediate appositum, optimos edet effectus. Pulsus tardiozem, corpusque frigidius reddit; sudores atque calores debilitantes arcet; atque spiritus viresque adauget. Si vinum in ventriculo,

ut aliquando fit, acefcant, liquores fpirituofi aqua bene diluti optimum potum praebent; et vino faepe anteponendi funt. Infufum zinziberis atque cinna-
moni in cardiacum perjucundum multoties evadit.

Aqua levis frigida potum gratiffimum quandoque facit; appetitum exacuit, et alimentorum digeftio-
nem valde adjuvat.

Ad animi ftatum ratio haud parva habenda. Mens tranquilla, quieta, et in perpetua leni agitati-
one fervanda: agitatio autem vehemens, ut et vigi-
liae nocturnae, quippe quae vim nervofam debili-
tant diffipantque, fugiantur. Aegra gratis amico-
rum colloquiis, aliisque blandimentis delectanda. Peregrinationes ac itinera per regiones amaenas et
falubres, animum grata varietate delectando, cor-
pusque reftaurando, in utilitatem admodum confe-
runt. Omnes graves animi perturbationes, res om-
nes ingratae, et omnia quae fenfationes feu commo-
tiones moleftas excitant, caute evitari debent.

Plerumque, priusquam medicamenta huic mor-
bo aptata propinantur, haud alienum erit primas
vias emetico leni vel cathartico deplere: alvus regi-
mine proprio, falibus neutris, pillulisve aloeticis mo-

dice soluta fervanda; a catharticis vero fortioribus caute cavendum.

Secretiones, excretiones, statusque mensium ordine debito, quantum fieri potest, ferventur: et omnia quae corpus debilitare tendunt evitentur.

Nunc tandem ad medicamenta in hoc morbo usitata perventum est; atque ab his quae tonicorum nomen sortita sunt incipiemus.

Diversa medicamenta sub hac denominatione corpus universum, praecipue vero canalem alimentarium constringendo et corroborando; ideoque nimiam sensibilitatem, irritabilitatem, ac mobilitatem, quae cum systematis laxitate saepenumero junguntur, tollendo, operantur. In casibus a mobilitate pura pendentibus, atque ad recursum periodicum vergentibus, optimos edunt effectus; si autem adsit quaevis status plethorici suspicio, cum periculo usurpantur.

Pro palmario remedio habetur cortex Peruvianus: ventriculum intestina ac systema totum roborat. Si quando ventriculo haud congruat, huic effectui obviam itur addendo quaedam ex calidis aromaticis, aequalia sunt zinziber, cort. aurantiorum, pulv. cin-

namomi, cascarilla, et his familia. Tinctura spirituosa ventriculo saepe conveniet, quando aegra non ullam aliam formulam perferre potuit; atque haec preparatio quibusdam gratior devenit additione spirit: lavendulae compositae; aut si acida stomacho congruant, elixir vitrioli ad gutt. xx vel xxx hujus tincturae cuilibet dosi cum fructu saepe jungitur.

Omnia ex ferro praeparata, ut et aquae chalybeatae, insignes habent effectus; ventriculum, intestina, totumque corpus roborando. Chylificationi valde inserviunt; atque in suppressione mensium ex tenuitate seu inopia sanguinis, aut ex colluvie serosa proveniente, summae utilitatis sunt. Si adadfit plethora sanguinea, nunquam in auxilium vocanda; ne haemorrhagias aliosve morbos febriles concitarent. Quod ad caetera tonica metallica; ut stannum, plumbum, cuprum, utpote parum in hoc morbo usitantur, de eorum effectibus nihil certi proferre possumus. Probabile est cuprum in hoc morbo, aequae ac in epilepsia adeo consimili, profuturum fore; sed experientia non adhuc ejus usum confirmavit.

Flores zinci sub tonicorum classe locum meren-

tur: atque in hoc morbo, praecipue singultu hystericō, ut et in epilepsia a Cl. Gaubio valde laudantur.

Amara; ut radix gentianae, flores chamomeli, summitates centaurei minores, cortex aurantiorum, et alia hujusmodi multum profunt; ventriculum roborando, a cujus atonia seu debilitate plurima in hoc morbo symptomata pendent. Aromatica iis cum utilitate crebro junguntur. Si quando sub forma infusionis exhibeantur, spirituosa potior est vinosa; quae in ventriculo in aciescentiam ruere admodum proclivis reperitur: quibusdam infusio aquea melius conveniet; atque jucundior devenit additione aquae cinnamomi fortis, aut aquae aromaticae Phar. Edin.

Haec medicamenta diutius continuata tonum ventriculi haud raro destruunt, fordiumque accumulationi favent, hinc, ab eorum usu in aliquot dies abstinere, et ventriculum pro re nata emetico leni deplere, oportebit. Si ab amaris ventriculus degravetur atque appetitus diminuatur; ab iis penitus desistere, atque medelam aliis remediis tentare praestaret.

Notandum est, quod omnia medicamenta, quae tonicorum seu corroborantium nomine insigniuntur, ad medelam obtinendam, per menses, aliquando per annos, continuari debent; interdum vero in aliquod temporis spatium intermittenda, ne ventriculus fordibus ut ab eorum usu quotidiano saepe fit, oneretur: in quo casu, emetica lenia debitis intervallis sumpta ad sanitatem multum conferunt. Haec remedia, quamvis in hoc morbo multum collaudata, non omnia uno eodemque tempore subministranda; modo illa, modo haec melius succedent. Quando vero symptomata nervosa a sensibilitate systematis nervosi ortum ducentia pulsu celeri atque calore insolito stipantur, amara atque ferri preparata nociva sunt; quibus anteponatur infusio corticis Peruviani in aqua frigida cum elixir. vitrioli sumpta.

Quod ad delectum, doses, confociationem, atque diversas horum medicamentorum formulas; ea omnia ad vires, habitum, coeteraque ad aegrotantem pertinentia, accommodentur: melius tamen in dosibus parvis saepiusque repetitis adhibentur.

Hicce loci de lavatione frigida, quae optimo cum

fructu saepe usurpatur, pauca sunt dicenda. Ejus effectus a tribus principiis pendere possint.

1. Cutem puram, porosque apertos fervando; itaque perspirationem promovendo.

2. Ab aquae gravitate in corpus premente; qua actio solidorum in fluida augetur; atque exinde circulatio liberior, nec non secretiones celeriores deveniunt.

3. A frigiditate, qua systema roborat et astringit, vaforum extremorum cuticularium actionem excitat, spiritus hilariores reddit, sensibilitatem ac mobilitatem minuit. Tempore matutino vacuoque ventriculo optime usurpatur. Tempestates anni huic maxime faventes sunt ver, aestas et autumnus. Aegrotans subito praecepsque in aquam immergi, minimamque moram in ea facere debet. Corpus panis aridis quam optime perfricetur; posteaque leniter exerceatur. A balneo nimis frigido haud incipiendum; sed primum moderatae frigiditatis esse, et postea ad frigidius gradatim augeri, oportet. Si arteriarum ictus pleniores et celeriores, color vividior, mensque hilarior deveniat; et si aegrotans gratum calorem post immersionem persentiat; haec

omnia in ejus usu persistendum esse indicant: si hisce vero contraria fiant, vel aliquid de frigiditate demendum; vel ab ea penitus abstinendum erit. Macilentis fatis est, si ter quaterve in septimana laventur: obefioribus quotidie immergi liceat. Hoc, aequae ac cetera jam dicta remedia, diu continuari debet; iisque deficientibus, haud raro per se curationem absolvit.

Terroris modici gradus in hoc morbo prodesse quandoque observantur; atque duos casus hysteriae, unumque epilepsiae eo modo penitus curatos vidi.

Quod ad usum tonicorum observandum est, quod in sanguineis et plethoricis, non nisi post evacuationes debitas; atque in viscerum obstructionibus, summa cum cautela usurpentur. Horum vero remediorum, quamvis in hoc morbo praepollentium, ac meritissime comprobatorum, nimis tardi sunt effectus; ideoque ab alia quae vi sublevante magis subita, symptomata hystERICA tollunt levantve, transire, saepe necessarium est. Atque de iis sub antispasmodicorum generali titulo agere arridet.

Medicamenta, quae sub hac denominatione latiori sensu sumpta comprehenduntur, vi sedante ac a-

nodyna, quaedam etiam vi stimulante, donantur; atque, systematis sensibilitatem ac mobilitatem minuendo, operantur. Eorum effectus in systema non ope circulationis sola, ut quibusdam visum est, deferri, ab experimentis per opium factis, probabile videtur: hujusce enim solutionem in intestina magna canis immisam, extremitatum posteriorum paralysis simul cum stupore et convulsionibus citissime secuta est: nec non eadem solutio, post aliquot dies, in ejus abdomen, per foramen in tegumentis factum, injecta, paralyfin statim, atque pauca intra minuta mortem induxit. Ex quibus constat, quod opium breviori temporis spatio, quam quo in circulationem ferri possit, operatur. Et quod clarius adhuc evincit, corde ranae resecto, eoque circulatione deleta, opii solutio in ventriculum atque intestina immissa, eosdem effectus, ac si integrum sit animal, produxit. Praeterea vires antispasmodicorum repentinae, in paroxysmis hystericeis coercendis, aut tollendis, nostram opinionem haud leviter confirmant. Oportet igitur, ut alius sit operandi modus: haec medicamenta in ventriculi nervos primos im-

petus facere; eosque ad systema totum per consensum, qui inter ventriculum caeterasque corporis partes obtinet, propagari, verosimillimum videtur. Quin vero aliqua pars in circulationem desumpta, cordis et systematis vasculosi sensibilitatem atque irritabilitatem consopiat, haud inficias ibo.

Inter antispasmodica opium primum locum tenet. Vim sedantem ac anodynam exercet, et mire confert ad plurima symptomata hysterica levanda; eaque praesertim quae a nimia sensibilitate ac irritabilitate systematis nervosi ortum ducunt. Non solum partis quam attingit, sed etiam systematis totius sensibilitatem minuit. Convulsiones, spasmos, ac dolores tollit, aut magnopere levat; pulsum fortiorem nec non tardiorem reddit; cephalalgiam nauseamque dimovet; et appetitum quandoque exacuit. Vel solida vel fluida forma adhiberi potest; posterior plerumque potior. A dosi minima primum incipere atque gradatim augere oportet. Si frequentius propinetur, saepe numero aufugiunt ejus effectus, ita ut ejus dosin subinde augere necessarium erit. Si ita irritabilis sit ventriculus, ut non ullo modo pre-

paratum retineat, enematis forma adhibitum, aut externe ventriculi regioni applicatum, symptomata a deo levabit, ut id, vel alia medicamenta per os propinari possint. Quaedam tamen incommoda ejus usum sequi dicuntur: nauseam, vomitum, vertiginem et delirium quandoque concitat; in quo casu ab ejus usu desistere par erit. Haec tamen jam dicta symptomata, ex eo quod in quantitate nimis parva subministratur, interdum proveniant; et in dosi majori exhibitum nullos tales procreabit effectus. Opium enim vim stimulantem aequae ac sedantem exerit; atque illa parvis, haec autem, majoribus portionibus adhibitis, pollet. Alvi constipationi quam producit, laxantibus lenibus, aut pillulis alecticis obviamitur. In temperamentis sanguineis, et corporibus plenis venaesectio, aut alia quaevis evacuatio, ejus exhibitionem praecedere debet. Si vero frequentius exhibeatur, nimisve diu continuetur hocce remedium, vires ventriculi coquentes nec non mentis facultates debilitat, systema relaxat, atoniam gignit, miseramque recursum gravioribus ac frequentioribus obnoxiam reddit.

Hyoscyamus in hoc morbo a quibusdam collaudatur. Quamvis enim potestate anodyna minus quam opium pollet, hanc tamen utilitatem secum adfert, quod non alvum aeque ac opium constipat, e contra vero potius solvit; ideoque opio aliquando anteponendus esse videretur: eademque de causa opio conjunctus satis accommodate propinatur. Epilepticis atque hystericis procul dubio profuit, paroxysmorum violentiam ac frequentiam coërcendo. Cl. Whittius se ejus extractum cum fructu administrasse asseverat. Dira autem symptomata uti vertiginem, delirium, visus obnubilationem, &c. crebro producit; ideoque cautissime dosibusque admodum finitis propinandus: atque ita incerti sunt extractorum vires, ut eorum effectus haud certe spondere possimus. A medicis tamen observatum fuit, quod radici valerianae sylvestris conjunctus, tutius, dosibus largioribus, atque melioribus cum effectibus, subministrari potest.

Proximum post opium locum tenent moschus et aether; et saepe magno cum fructu adhibentur: paroxysmum instantem mitiorem reddunt, haud raro penitus profligant.

Castoreum saepe fummae utilitatis est; praecipue ubi misera flatibus multum vexatur, et opio quandoque anteponendum: haud raro cum opio faeliciter jungitur.

Camphora quoque multum laudatur; ejus autem incommoda antea demonstrata haud necesse erit hic repetere: deficiente opio aliquando prospere succedit.

Sales volatiles alkalini; spir. falis ammoniaci et cornu cervi; olea etiam emperumatica; ut ol. animale, ol. corn. cervi in faelices aliquando abeunt eventus. Valerianae sylvestris quoque radices summo cum fructu in hoc morbo usitatos vidi.

Gummi foetidi hic quoque profunt. Inter optimos habentur galbanum et assafoetida: in alvi adstrictione assafoetida cum aloe confociari debet, et si aegrotans flatibus infestetur; pillulae ex iis et ferro compositae optimum remedium sese praestant. In eodem denique casu, emplastrum ex gummis foetidis abdomini applicatum optimos saepenumero edit effectus.

Neque silentio praetereunda sunt fomenta, pedi-

luyum, femicupium et potus tepidi; quae ego ipse paroxyfmos mitiores reddere, aliquando penitus profligare vidi: et in hisce cafibus quibus opium nocivum foret, haud raro prospere fuccedunt. Systema autem nimium relaxant morbique radices altius infigunt; ideoque cum cautela ut subministrentur oportet.

Anne in hoc morbo admittendus est mercurii ufus, qui in tetano aliisque morbis convulsivis adeo utilis comperitur.

Hic vero notare oportet, quod ubi in nervosis, feu hysteriis adfunt pulfus celerior, calorque auctior; gummi foetidi, camphora, atque castoreum ob qualitatem calefacientem admodum parce, si unquam in ufum vocanda: hisce enim cafibus, in quibus pulfus tardus minusque plenus evadit, melius accommodantur.

Omnia quidem medicamenta sub antispasmodicorum classe prout pallativa tantum censeantur; ubi paroxyfmi nimis frequentes gravesque recurrunt, aegramque faevitia debilitant atque exhauriunt: accessionem ingruentem mitigant, haud raro peni-

tus avertunt; et diu sublevando, vel medelam per-
 ficiunt, vel inducias concedunt, donec medicamenta
 potentiora suos effectus edant. In accessionum in-
 tervallis, cum fructu rarissime adhibentur: si paro-
 xyfmi adventum quaedam symptomata propria, ut
 quandoque fit, praenunciant, vel si ejus recursus
 periodici reperiuntur, paulo ante insultum optime
 subministrantur; uti tempus concedatur, quo ad
 systema totum perveniant eorum pleni effectus.
 Antispasmodica tamen non liberius usurpanda aut
 frequentius repetenda: quamvis enim miseram pro-
 tempore sublevent, nimis fugaces sunt eorum effec-
 tus; quos ipsos quotidianus eorum usus quando
 maxime defunt, tollet. Praeterea, corpus admodum
 relaxant ac debilitant, morbum pertinaciorem red-
 dunt, ejusque recursibus frequentioribus favent.

Ventriculi aciditas a testaceis, sale tartari vel ab-
 synthii, magnes. alb. &c. tollitur: et si adsit pitui-
 da viscida aqua calcis, prout absorbens et pituitam
 dissolvens, optimum remedium facit. Eidem confi-
 do inserviunt cortex peruvianus, amara, chalybea-
 ta, elixir vitrioli, cibus animalis, atque exercitium;

praesertim equitatio seu navigatio. Repetitae doses tincturae Rhei amarae, aut elixir sacri ventriculorum atque intestina corroborando, ac pituitam viscidam evacuando ad sanitatem multum conducunt. Emetica quoque debitis intervallis adhibita cum fructu adfociantur; saepius autem repetita ventriculorum debilitant: et quandoque singulis aquae haustibus spiritum vini gallici, infusum chamomeli vel raphani rustici, aut feminis sinapi pulverem addere haud alienum erit. Denique infusum chamomeli aut summitatum centaurei minoris summo mane ventriculo vacuo frigidum sumptum, postquam omnia alia medicamenta defecerunt, prospere frequenter succedit.

Palpitationes cordis a debili vel morbido ventriculi statu enatae, cortice peruviano, amaris, exercitio modico, quandoque emeticis, et alvi leni subductione oppugnandae: atque pro levamine subito spiritus cornu cervi, tinctura castorei composita, tinctura fuliginis, spiritus aethereus, opiata, et elixir proprietatis, remedia efficacissima jure censentur.

Ita diversae sunt quarundam mulierum naturae

ac idiosyncrasiae, ut medicamenta summa cum cautela propinare oportet. In duabus enim aegris idem medicamentum diversos saepenumero edit effectus; ita ut quod uni profuit, alteri multum nocebit: haud aliter, unum medicamentum optatos proferet effectus, ubi alterum etiam efficacius deficiet. Ideoque in diversis foeminis diversa medicamenta sunt tentanda; et ubicunque quaedam deficient, ab alteris periculum faciendum.

Quandoque a medicamentis penitus desistendum; praesertim ab amaris, quorum diuturnus usus ventriculum, ut antea dixi, saepe debilitat. Complures, postquam omnia alia fere medicamenta incassum tentata fuere; commutando locum, regionem, et vivendi rationem, integerrime convaluerunt. Aliae quoque a balneo frigido et exercitatione modica multum utilitatis hauserunt. Denique matrimonium tempestivum, ac puerperium faelicissimos saepe proculerunt effectus.

Ad finem tandem perducta hac quali quali dissertatione, nihil reliquum est, nisi ut Professori-

bus Edinburgensibus, a quorum praelectionibus me per sexennium plurima utilia hausisse, nunc gratus recordor; debitas agam gratias. Praesertim vero THOMAE YOUNG, artis obstetricae professori clarissimo: item ALEXANDRO MONRO rei anatomicae professori, eandemque summa cum laude ac utilitate docenti: ut et GULIELMO CULLEN Medicinae usus professori illustrissimo. Quibus viris plurima beneficia, a singulis accepta, me revinxerunt, et in aeternum revincient. Valeant prosperrime; et tum in medicinae decus, tum generis humani commodum, atque levamen, in longam annorum seriem felicissimi vivant, floreatque.

Qui sui memores alios fecere bene merendo.

Erat vero nuper medicinae usus ac institutionum, in Academia Edinensi, professor; JOANNES GREGORY: quem, fato heu nimis crudeli amicis suis direptum, insignia in me quae manu haud parca contulit beneficia silentio praeterire vetant. Vir enim fuit omni virtute nobili ornatus: ob peritiam in literis universis aequae ac arte propria praeclarus ac illustris; ob ingenii summam probitatem, humani-

